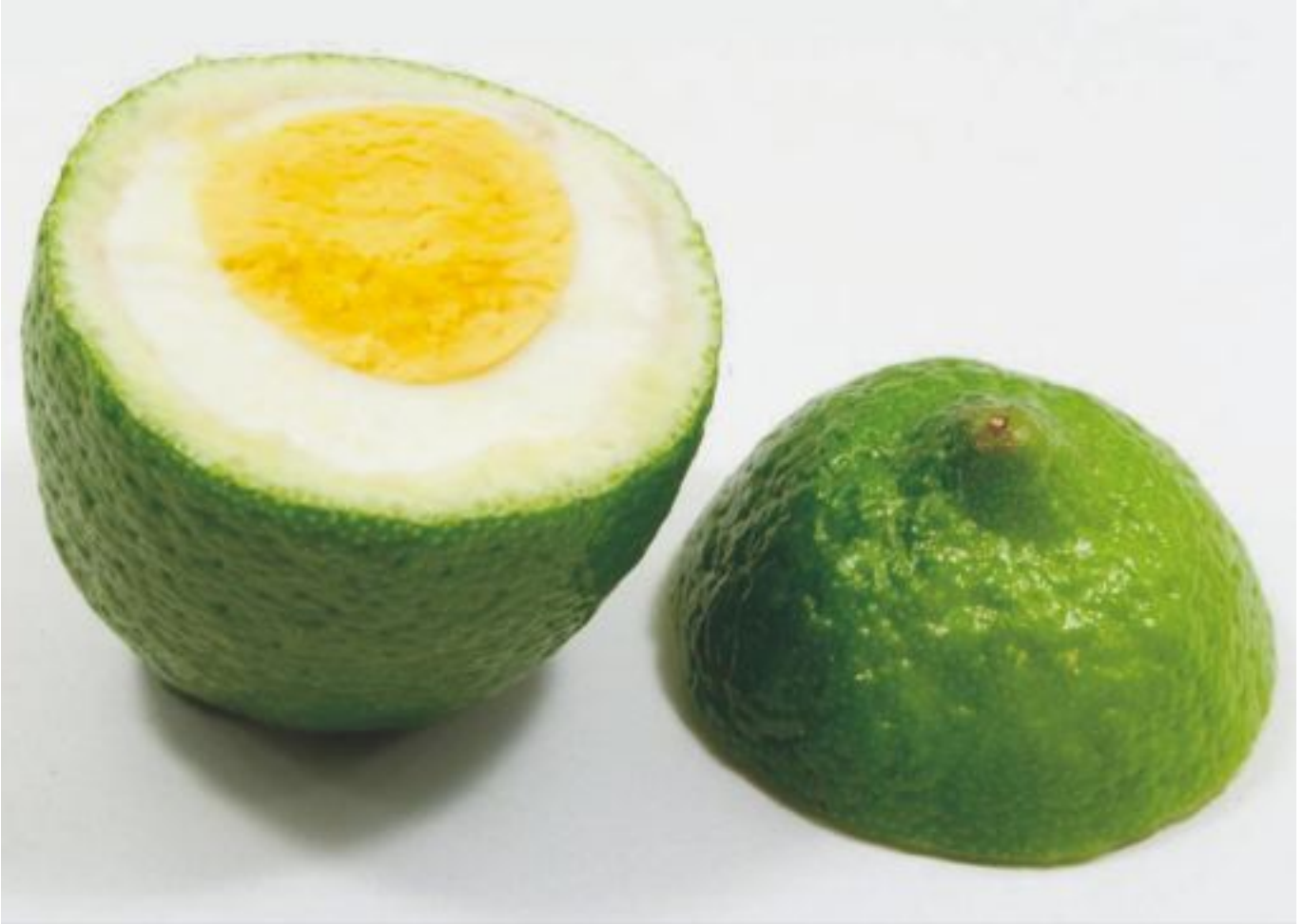

EKİM 2009

TARIMSAL ÜRÜNLERE GENETİK MÜDAHALE NEREYE GİDİYOR GENETİĞİ DEĞİŞTİRİLMİŞ ORGANİZMALAR

"Gıda ve Yem Amaçlı Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerinin İthalatı, İşlenmesi, İhracatı, Kontrol ve Denetine Dair Yönetmelik"le Türkiye'ye girişi serbest bırakılan GDO'lar, uzun süredir dünya ve Avrupa gündemini de meşgul etmekte.

Bir canlının gen diziliminin değiştirilmesi ya da ona kendi doğasında bulunmayan bambaşka bir karakter kazandırılması yoluyla elde edilen canlı organizmalara "Genetiği Değiştirilmiş Organizma" adı veriliyor

TAVUK GENLİ PATATES, BALIK GENLİ DOMATES

Erbil ERTÜRK

Hakkında çok fazla şey bilmediğimiz Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (GDO), hayatımızda günden güne daha fazla yer tutuyor. Uçuk bir fikir gibi görünse de, bugün pazardan aldığımız domates, ihtiyaçlarımıza en uygun hale (daha sert, daha dayanıklı, daha kırmızı...) gelmesi için pek çok farklı genle destekleniyor; hatta öyle ki domatese balıktan bile gen transferi yapılıyor! Gelecekte etkisini daha da arttıracığa benzeyen bu avangart/absürt düşünceye alışmak için GDO'nun ne olduğuna daha yakından bakalım.

Bir canlının gen diziliminin değiştirilmesi ya da ona kendi doğasında bulunmayan bambaşka bir karakter kazandırılması yoluyla elde edilen canlı organizmalara "genetiği değiştirilmiş organizma" adı veriliyor. Genetik mühendislerince yapılan bu işlem sonucu elde edilen ürünlere transgenik ürünler denirken, bu teknolojinin bütünü "rekombinant DNA teknolojisi" olarak anılıyor. (devamı 3.sayfada)

★
**İrlanda AB'yi
Sevindirdi**
Eylül Başak TUNCEL
sayfa 7

★
**Bosna Hersek'in
Dayton'dan Çektikleri**
Ilgın Su ÇATALKAYA
sayfa 10-11

★
**Fransız Sağının
Yolsuzlukları**
Nagehan Şen
sayfa 12-13

★
**Lizbon
Antlaşması**
Gökşen ÇALIŞKAN
sayfa 18-19

★
**Portre:
Olli Rehn**
Yeşim ÖZTÜRK
sayfa 24-25

★
**Çekler'den Taylandlı
'Gastarbeiter'lara Yeşil Işık**
Zahide Tuğba ŞENTERZİ
sayfa 16-17

★
**Yönetim Reformunda
Sıkı Pazarlık**
Esra AKGEMCİ
sayfa 20-21

★
Benim Avrupam
Yiğiter ULUĞ
sayfa 30-31

Arnavutluk 'Ulusal Simgelerini' Arıyor

Hindistan'dan Rahibe Teresa'nın iadesi isteniyor

Emrecan ERDOĞAN

Arnavut hükümetinin Rahibe Teresa'nın kemiklerini "ana vatanı"na iade etmesini Hindistan'dan talep etmesi üzerine, Teresa'nın hayatının büyük bir bölümünü geçirdiği ve gömüldüğü Hindistan ile Arnavutluk arasında rahibenin kalıntıları üzerinden bir tartışma patlak verdi. Geçtiğimiz günlerde bir açıklama yapan Arnavutluk Başbakanı Sali Berisha, hükümetinin Rahibe Teresa'nın kalıntılarının önümüzdeki Ağustos ayında, doğumunun 100. senesi devriyesinden önce ülkesine getirilmesi yönünde yoğun çaba harcadıklarını söyledi. Başbakan, Hindistan hükümeti ile görüş-

melerin başladığını ve önümüzdeki aylarda bu görüşmelerin "yoğunlaşarak" devam etmesini umduğunu belirtti.

Nobel ödüllü Teresa'nın mezarından çıkarılması talebine karşı çıkan Hindistan devlet ve kilise yetkilileriye, rahibenin kalıntılarının hasta ve düşkün insanlar üzerinde yaptığı çalışmalarla onu dünya çapında üne kavuşturan Kalküta'da kalması gerektiği görüşünde.

Hindistan'daki Misyoner Derneği başkanı rahip Robin Gomes de Rahibe Teresa'nın ülkesinde çok popüler olduğunu ve tüm Hindistan halkının onu ülkenin manevi bir de-

ğeri olarak gördüğünü belirttikten sonra, sevgiyle bağlı oldukları Teresa'nın onlardan alınması için hiçbir sebep olmadığını söyledi. Rahip Gomes'in bu görüşü Hindistan hükümeti tarafından da kabul gördü. Dışişleri Bakanlığı yetkilisi Vishnu Prakash, "Rahibe Teresa Hindistan vatandaşıdır ve ülkesinin topraklarında huzur içinde yatmaktadır" dedi. Ardından da Arnavutluk'un bu talebini "absürt" olarak nitelendirdi.

Aslında, rahibenin anavatanı konusunda üç taraflı bir çekişme bulunmakta. Teresa, Arnavut kökenli bir ailenin çocuğu olarak o dönemde Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçası olan şimdiki Makedonya Cumhuriyeti'nin başkenti Üsküp'te 1910'da dünyaya geldi. 1997'de ölümünün ardından Makedonya ile Arnavutluk yıllarca Rahibe Teresa'nın vatandaşlığı konusunda çekiştiler. Hatırlanacağı üzere, Arnavutluk ve Makedonya arasında Roma'da yapılması planlanan Rahibe Teresa heykeli konusunda da 2003'te diplomatik bir kriz yaşanmıştı. Makedonya tarafından armağan edilen ve Roma'da dikilecek olan Teresa heykeli-

nin üzerinde "Rahibe Teresa: Makedonya ulusunun kızı" yazısının yer alacak olması, Arnavutluk medyasını ve yazarlarını ayağa kaldırmıştı. Roma Belediye Başkanı Walter Veltroni'ye yazılan resmi mektupta, Rahibe Teresa'nın Arnavut vatandaşı olduğu ve gerekirse kendilerinin bir heykel yaptırıp Roma'ya göndermeye hazır oldukları belirtilmişti. Ardından heykelin üzerine isim, doğum tarihi, yeri ve ölümü dışında bir şey yazılmayacağını Makedonya tarafından açıklanması üzerine sorun tatlıya bağlanmıştı.

Hindistan'ın Arnavutluk'un bu talebini kesin bir dille reddetmesine rağmen, Arnavutluk Başbakanı Sali Berisha'nın görüşmelerin yoğunlaşarak devam edeceği konusundaki umudu sürmekte. Öte yandan, rahibenin bu tür bir aidiyet sorununun nenesi olmasından sevenleri başta olmak üzere rahatsız olanlar da var. Sonuç olarak, Rahibe Teresa'nın doğumunun 100. yıl dönümü olan Ağustos ayına kadar bu konu iki taraf arasında ve dünya kamuoyunda tartışılacağı benziyor.

Agnes Gonxha Bojaxhiu adıyla 26 Ağustos 1910 tarihinde Üsküp'te doğan Rahibe Teresa, 17 yaşındayken İrlandalı bir örgüt olan ve Hindistan'daki misyonerlik çalışmalarıyla tanınan Loretto Hemşireleri'ne katıldı ve Teresa adını aldı. 1929 yılında Hindistan'a gelen rahibeye 1951 yılında Hindistan vatandaşlığı verildi. 1979 yılında Nobel Barış Ödülü'ne layık görülen Teresa, 1997 yılında geçirdiği kalp krizi sonucu Kalküta'da hayatını kaybetti.

Kral ülkesine dönecek mi?

Komünizmin 1992 yılında çökmesiyle milliyetçilik ideolojisiyle yeniden tanışan Arnavutluk için tek ulusal simge Rahibe Teresa değil. Aynı şekilde Fransa'dan da Kral Zog'un kalıntılarının Arnavutluk'a gönderilmesi talep edildi. Kral Zog (Ahmet Zogu), ülkesinin bağımsızlık sonrası ilk (ve tek) monarkı olarak 1928-1939 yılları arasında Arnavutluk'u yönetmişti. Ancak faşist İtalya'nın işgali sonrası ülkesini terk etmek zorunda kalmış, 1961'de Fransa'da ölmüş ve Paris yakınlarında gömülmüştü.

Başbakan Sali Berisha, yaptığı açıklamada, Kral Zog'un Arnavutluk ulusunun tarihine en fazla katkısı olan, ülkenin en seçkin karakteri olduğunu ve bu sebeple ülke-

sine iade edilmesi gerektiğini belirtti. Berisha, ayrıca -kesin bir tarih vermese de- Kral'ın kalıntılarının Tiran yakınlarındaki kraliyet ailesi özel mezarlığına gömüleceğini ekledi. Başbakanın bu açıklamasına henüz kraliyet ailesinden yahut Fransız yetkililerden bir yanıt gelmiş değil.

Komünizmin Arnavutluk'ta 1991'de çökmesinden beri ülke parlamenter demokrasiyle yönetilmekte; ancak monarşi yanlısı küçük bir parti de Berisha'nın kurduğu 16 partili hükümette yer almaktadır. Öte yandan ülke, 1997'de monarşinin yeniden hayata geçirip geçirilmemesi konusunda bir referandum deneyimi yaşadı ve yüzde 60'lık bir oran monarşiye "hayır" dedi.

Referandum'un ardından Kraliyet ailesinden Kral Zog'un oğlu Leka Zog'un ülkesine dönmesine 2002 yılında izin verildi. Uzun süredir Güney Afrika'da yaşamakta olan Leka Zog'un dönüşü sessizce gerçekleşmişti, ancak Leka Zog'un kral babasının dönüşünün oğlu kadar sessiz gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini önümüzdeki günlerde görme fırsatı bulacağız.

Ahmet Muhtar Zogolli/Zogoğlu, 8 Ekim 1895'te Osmanlı İmparatorluğu'nun Arnavutluk bölgesinde olan Mati şehrinde doğdu. 1924-1928 yılları arasında Arnavutluk Cumhurbaşkanı yapmasının ardından 1928-1939 yılları arasında I. Zog adıyla Arnavut Kralı oldu. 1939'da faşist İtalya'nın ülkesini işgal etmesi sonucunda ülkesini terk eden Kral, önce İngiltere'ye ardından Mısır'a gitti. 1953 yılında Mısır'ı terk etti ve Fransa'ya yerleşti. 1961 yılında Paris'te vefat etti.

Gen transferi sonucu akrep geni taşıyan pamuk, tavuk genli patates, balık genli domates gibi ürünler ortaya çıkarken, ürünlerin genetik yapısına bazı genlerin kapatıl-

ması yoluyla da müdahale edilebiliyor. Örneğin görevi meyveyi yumuşatmak olan gen kapatılarak meyve ne kadar olgunlaşsa da yumuşama engellenebiliyor.

Lehte Görüşler

Bu teknolojiyle beraber kolayca tahmin edilebileceği gibi türlerin daha "mükemmel" hale gelmesi amaçlanıyor. Mevcut türlerdeki ürün miktarlarını arttırmak, iklimsel etkilerin (sıcak, soğuk, kuraklık) ürün üzerindeki etkisini en aza indirmek, gıdaların besleyici değerlerini arttırmak ilk anda akla gelen atırlar. Bununla birlikte, ürünlerin toprak verimliliğini azaltmak, zararlı böceklerle dirençli ürünleri yaygınlaştırarak pestisit kullanımını azaltmak ve endüstri için alternatif kaynaklar geliştirmek uzmanların üzerinde durduğu diğer olumlu noktalar.

Rekombinant DNA teknolojisinin yaygınlaşmasıyla beraber hayatımıza pek çok yeni meyve sebzenin de girdiğini görüyoruz. Bunun en çarpıcı örneği, bundan belki 20 yıl önce neredeyse hiç bilinmeyen, ancak bugünkü meyve tüketim alışkanlıklarımızda hızla yerini genişleten nektarin. Dolayısıyla uzun vadede GDO kullanımının yaygınlaşmasına paralel olarak beslenme

alışkanlıklarında da belli değişimlerin meydana geldiğini söylemek mümkün.

Risk Faktörü

GDO'lu ürünlerin faydalarını sayarken aslında fark etmeden bir "mal"ın piyasada daha karlı hale gelmesinde etken olan iktisadi koşulları da saymış oluyoruz. İstenmeyen özelliklerinden arınmış, daha dayanıklı, daha verimli, daha güzel ürünlerin ortaya çıkış sürecindeki yaratıcı mantığın hareket noktasının piyasa ve karlılık olması, GDO'ların başka düzenlemlerde istenmeyen sonuçlarının ortaya çıkmasına neden olabiliyor. Ancak esas amaç daha yüksek karlılık olduğu ve işin düşünsel evreni bu merkezde şekillendiği için, GDO'nun insan sağlığına olumsuz etkileri ve türsel çeşitliliğe öngörülemeyen ve dolayısıyla büyük riskler içeren müdahaleler gibi uzun erimli sonuçlar göz ardı edilebiliyor.

Teknolojinin son yıllarda yaptığı büyük atılımlara, insanın algılama ve bu atılımların sonuçlarına düşünsel düzlemde hâkim olabilmeye yetisinin cevap verebildiğini söylemek oldukça zor. İnsanlık, teknolojik imkânlarında 1950'lerden bu yana yaşanan müthiş artışla belli bir konformizme kavuşsa da, günümüzde kullandığımız teknolojilerin insan hayatı hakkındaki uzun erimli sonuçlarıyla ilgili çok az şey biliyoruz. Bu müphemlik, insan hayatındaki risk faktörünü günden güne büyütüyor; o kadar ki yaşadığımız toplumu "risk toplumu" olarak ta-

nımlayan sosyal bilimcilere artık daha sık rastlayabiliyoruz. GDO'lu ürünler de bu resmin önemli bir parçası; bugünden GDO'lu ürünlerin 10-20 yıllık bir süreçte insan sağlığı üzerindeki etkilerini kestirmek oldukça

güç. Dolayısıyla GDO'lu ürünlerin bazı alerjik ve hormonal rahatsızlıklara neden olduğu, olabileceği görüşünü göz önünde bulundurmakta fayda var.

Ya doğa?

Risk faktörünün insan sağlığıyla ilgili boyutu bir yana, insanın doğaya yaptığı müdahalelerin doğada ne gibi sonuçlara yol açacağı da bilinmiyor. Özellikle de doğanın bu genetik değişikliklerine ne gibi tepkiler vere-

ceği... Bilindiği gibi, gen transferi ya da gen kapatma yoluyla yapılan değişiklikler sonucunda tarım ürünlerine zararlı otlarla ve böceklerle mücadele ediliyor. Ancak uzmanlar bu yöntemin uzun vadede yararlı böceklerin de

zarar görmesiyle, yeni ve daha güçlü zararlı (katil) otların ya da böceklerin ortaya çıkmasıyla ya da bitki-hayvan türlerinin karışması sonucu yeni türlerin oluşmasıyla sonuçlanabileceğini söylüyorlar. Dolayısıyla, insanın do-

GDO, patentler ve tohum tekelleşmesi

Tarımsal üretimde payını büyük bir hızla artıran GDO kullanımı, özellikle Türkiye gibi küçük çiftçilerin yoğun olduğu ülkelerde pek çok soruna da yol açıyor. Geniş ölçekli Ar-Ge çalışmalarını gerektiren GDO'lu ürünler, tohum piyasasında zaten neredeyse tekel haline gelmiş şirketlerce üretiliyor ve üstüne bir de patent uygulaması eklenince çiftçiler için tohum konusu önemli bir sıkıntı haline gelmeye başlıyor; çünkü piyasaya sürülen tohumların

hibrit yani sadece bir sezon kullanılabilir hale gelmesi çiftçiyi her sene tohum almaya zorluyor. Zira ürüne eklenen terminatör gen, onun bir sezon sonrasında kendini yok etmesine yol açıyor. Kısacası, eski yöntemle de imkânsızlaştığı için, üreticiler GDO'lu tohumlara mahkûm kılınıyor ve tarımsal üretim maliyeti de iyice artıyor. GDO'lu ürünlerin pazarlama mantığına çok daha uygun bir şekilde düşünülüp planlanması, geleneksel ta-

arımsal üretime rekabet şansı tanımıyor. Sonuç olarak büyük şirketlerin sektördeki hakimiyeti günden güne pekiyor.

Türlerin ortaya çıkışı ve farklılaşmasıyla ilgili geleneksel algı, bu süreci Tanrı'ya ya da metafiziksel öğelere atıfla anlamlandırırken, GDO'lu ürünleri piyasaya süren şirketler bu çerçeveye çok ters bir yerden müdahil oluyorlar. Geleneksel kavram setiyle düşünürsek, türleri var edip farklılaştıran ve bunu in-

sanların kullanımına sunanın karşılığında para istemesi gibi garip bir durumla karşılaşılıyor. Hele ki bu türlerin insan hayatının yeniden üretilebilmesi için yaşamsal önemde olan gıda sektöründe ortaya çıkması ve insanın biyolojik varlığına patent zihniyetiyle yaklaşılması, insanlar üzerinde adeta (yeni) bir biyolojik iktidar oluşmasına yol açıyor.

Avrupa Birliği'nde GDO Düzenlemeleri

Avrupa Birliği'nin GDO'ya yaklaşımında iki temel belirleyici söz konusu: Sağlık ve çevrenin korunması ve güvenli ve sağlıklı GDO'ların AB ülkeleri içinde serbest dolaşımı. Bu konudaki hukuksal çerçeveyi 2001 tarihli Direktif, 2003 tarihli Yönetmelik ve 2004 tarihli komisyon kararı (özellikle tescille ilgili düzenlemeler) oluştururken, AB, canlı organizma halindeki genetiği değiştirilmiş bitkilerle bu bitkilerden elde edilen ürünler arasında bir ayrıma gidiyor. GDO'lu bitkilerle esas ilgisini bu bitkilerin doğaya ve insan sağlığına zararlı olmaması şeklinde belirirken, bu bitkilerden elde

edilen ürünler konusunda da "zararlı olmama" ve "tüketiciyi yanıltmama" koşulu getiriliyor.

AB'nin GDO'lara yönelik hukuksal mekanizması ise, tescil ve izlenebilirlik üzerine kuruldu. Hem bitkiler hem de bitkilerden üretilen ürünlerin aldığı izinlerin 10 yıllık bir geçerlilik süresi bulunuyor ve bu süre içerisinde GDO'lu bitki ve ürünlerin etkileri gözlemleniyor. Öte yandan, GDO içeren bitki ve ürünler için izin alma oldukça karmaşık ve titiz bir sürece bağlanmış durumda. GDO içeren bitki veya ürün için izin almak isteyenler, önce kendi ulusal mercilerine başvuru-

yor, ulusal karar verme merkezleri de yaptıkları inceleme sonrasında dosyayı Komisyon'a iletiyor. İzin isteği önce Komisyon içinde Gıda Zinciri ve Hayvan Sağlığı Daimi Komitesi'nde, reddedilmesi halindeyse Bakanlar Konseyi'nde oylanıyor ve ancak bütün bu süreçten geçen ürünler tescil edilebiliyor.

GDO'lu ürünlerin piyasaya ulaşma sürecindeyse tüketicinin bilgilendirilmesi çok önemli bir yer tutuyor ve ürünün üzerinde GDO içerdiği bilgisinin bulunması zorunlu tutuluyor. Ürün tümüyle GDO ise ya da transgenik mikroorganizmalar içeriyorsa veya ürünün hammadde-

sinde GDO kullanılmışsa ya da üründe tümüyle GDO'dan yapılmış katkı maddeleri bulunuyorsa durum mutlaka etikette bildiriliyor. Zira ürünün GDO içerdiğine dair bilginin hem satıcıya iletilmesi hem de tüketicinin durumdan haberdar kılınması gerekiyor.

AB'de sıklıkla görülen GDO'lar pamuk, mısır, şeker pancarı, kolza ve soya olarak göze çarpıyor. Bununla birlikte AB içinde GDO karşıtı olan ve geçtiğimiz yıllarda ortaya çıkan "deli dana" hastalığını bu üretim biçimleriyle ilişkilendiren kesimler de mevcut...

Kısacası...

İnsanın doğayla ilişkisinin oldukça değiştiği ancak algısının bu ilişkiyi dört başı mahmur bir şekilde algılayıp düzenleyecek kadar gelişemediği bir dönemde yaşıyoruz. Önümüzdeki on yıllar içinde ortaya çıkabilecek sonuçları açısından pek çok soru işareti taşıyan bu müdahalelerin her biri piyasadaki ve dolayısıyla karlılık arayışından hareketle yola çıkıyor ve sonuç

olarak belki de diğer hiçbir sektörün olmadığı kadar tekelleşmiş tohum sektöründe büyük şirketlerin elini güçlendiren bir gelişme olarak önümüzde duruyor. Özellikle etkin bir hukuksal mekanizmayla korunan patent uygulamasının ve insan hayatının idamesi ve devamı için hayati önem taşıyan besin maddelerinin bu derece metalaşmasının pek çok sosyal

sorunu içinde barındırdığı da aşikâr.

GDO'yla ilgili temel tartışmaya yine kadim "kaynakların sınırlılığı" tezi etrafında dönüyor. GDO'yu savunanlar dünyanın kaynaklarının dünya nüfusunu beslemekte yetersiz kaldığını öne sürüyorlar ve kaynak dağılımında eşitsizliğin bir veri olarak kabul edilmesini istiyorlar. Sonuç olarak da açıklıkla müca-

dele için teknolojik gelişmelerle üretimin arttırılmasını temenni ediyorlar. Ancak kaynak dağılımında eşitsizlik bir veri olarak kabul edilmeye devam ettikçe, kaynaklar ne kadar artarsa artsın, mevcut eşitsiz ilişkilerin -yeniden tanımlanmış- açıklığa ya da onun gibi insan hayatını temelden ilgilendiren başka/yeni sorunlara yol açması "kaçınılmaz" oluyor.

Griffin'in BBC Çıkarması, BBC'nin Griffin'i Çıkarması

Özlem HANGÜL

British National Party (BNP) ve Lideri Nick Griffin, bu aralar bir hayli zor günler geçirmekte... İlk olarak geçtiğimiz Ağustos'ta Eşitlik ve İnsan Hakları Komisyonu'nun, tüzükleri ayrımcı hükümler içerdiği gerekçeyle parti aleyhinde yasal işlemlere başlaması, akabinde de partinin İslamiyet karşıtı gösteri ve afişleri, son olarak da Griffin'in BBC'de bir programa katılması ve konuşmasının bir hayli tepki

toplaması, Griffin'i ve partisini zor durumda bıraktı. 1982 yılında etnik temeller üzerine kurulan ve aşırı sağ kanatta yer alan bir parti BNP. Parti tüzüğü'nün ikinci kısmında yer alan üyelik kriterleri, yerel/yerli ("öz) Britonların, beyazların ayrıntılı tanımını yaparak, parti üyeliğinin ancak bu kategoride yer alan bireylere açık olduğunu, "tanım dışı" kalan bireylere ise parti üyeliği yolunun kesin sınırlarla ka-

palı olduğunu sarıh bir şekilde belirtmekte. Kurulduğu günden bu yana sorun yaratmayan bu maddenin, bugün, Eşitlik ve İnsan Hakları Komisyonu'nun bir nevi baskısıyla, değiştirilmesi gündemde. BNP, sadece ırkçı parti tüzüğüyle değil, ırkçı eylem ve söylemleriyle de zaman zaman gündemi işgal etmekte, tıpkı şimdi olduğu gibi... İslamiyet'in Avrupa'daki ve İngiltere'deki "önlemez

ve tehlikeli" yükselişine dikkat çekmek ve Türkiye'nin AB üyeliğine karşı çıkmak adına yakın zamanda bastırıldığı İslamiyet karşıtı afişler de bunun son göstergesi. Afişlerde, İngiliz bayrağı üzerinde yükselen minareler fonunda eşlik eden dizeler ise tanıdık: Başbakan Erdoğan'ın geçmişte okuduğu ve hapis yatmasına neden olan şiirden dizeler...

'Question Time'

Tüm bu yaşananlar, BNP ve ırkçı yaklaşımlarına ilginin günden güne artmasına neden oldu. "Bardağı taşıran son damla" ise, Griffin'in 22 Ekim gecesi BBC'nin ünlü "Question Time" programına katılması oldu. Programda Adalet Bakanı Jack Straw ve diğer siyasi parti temsilcileri ile bir araya gelen Griffin, ırkçı ve İslam karşıtı düşüncelerini dile getirirken izleyicilerin ağır eleştirilerine maruz kaldı. Dışarıda da durum farklı değildi; program süresince dışarıda yaşanan anti-faşist protestolarda 6 eylemci

tutuklanırken, 3 polis de yaralandı. ABD'deki ırkçı Ku Klux Klan'ı savunarak, lideri Duke'ın zararsız ve şiddet karşıtı olduğunu iddia eden Griffin, İslamiyet'in kadın-erkek eşitliği, demokrasi, insan hakları gibi temel kavramlara sahip olmadığını iddia etti. Her fırsatta "yerlilik" kavramına atıf yapmasından ötürü ırkçılık ile suçlanmasına cevaben, beyazların Britanya'nın yerlileri olduğunu ve "diğerleri"nin gönüllü olarak ülkelerine geri dönmeleri gerektiğini belirtti. Yahudi soykırımını inkâr edip

etmediğine yönelik soruya ise politik bir yanıt verdi ve Yahudi soykırımını inkârdan dolayı hüküm giymediğini belirtti. Holocaust'ta 6 milyon Yahudinin öldürülmesi olayını "dünya düzdür" teorisine aynı kefeye koyan açıklamaları sorulduğunda ise, cevap vermesinin önünde Avrupa yasalarının engel olduğunu söyledi ve fakat Nazi olmadığını, BNP'yi tamamen anti-semitik ve anti-ırkçı bir parti olarak devraldığını, şimdilerde BNP'nin İsrail'i de Hamas teröristlerine karşı desteklediğini, babasının 2. Dünya Sava-

şında RAF'ta (Kraliyet Hava Kuvvetleri) görev aldığını, Jack Straw'un babasının ise Hitler'e karşı savaşmayı reddettiği gerekçesiyle aynı dönemde hapiste olduğunu vurguladı. Dönemin başbakanı Churchill'in İngiltere'ye yoğun olarak başlayan göç konusunda sarf ettiği "onlar sadece bizim ülkemizden faydalanmak istiyorlar" sözlerini hatırlatan Griffin, "yaşasaydı Churchill de BNP'li olurdu" demeyi de ihmal etmedi.

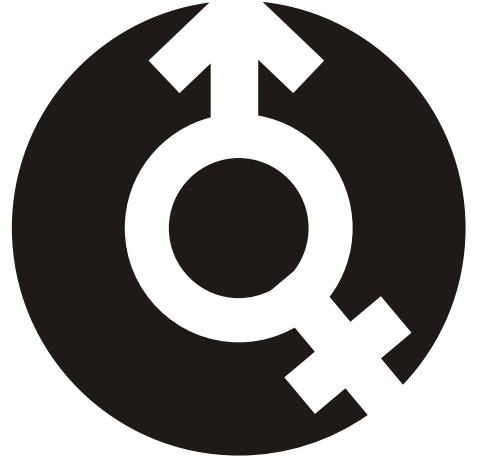
İfade Özgürlüğü mü İrkçı Söyleme Meşru Zemin mi yoksa Linç mi?

Konuşması sık sık izleyiciler tarafından ıslık ve alkışlarla kesilen Griffin, tüm eleştirilere ve protestolara rağmen, ifade özgürlüğü adına programa ve söyleşiye devam kararı alan BBC'yi, kendisine

yönelik linç operasyonu yapmakla suçlarken, bir kısım medya ve kamuoyu ise BBC ve programı ırkçı görüş ve söylemlere özgür ifade hakkı tanıdığı gerekçesiyle ağır bir şekilde eleştirdi.

Belçika'nın gündeminde gençlerin cinsel hayatının kanun tarafından tanım-lanması, sınırların belirlenmesi ve gençlerle ilişkiye giren yetişkinlerin akıbeti gibi konuları doğrudan ilgilendiren bir girişim var: Mevcut yasalarda cinsel ilişki yaşı konusunda var olan boşlukları ve tutarsızlıkları çözmek amacıyla sunulan yasa teklifi.

Belçika'da cinsel ilişki yaşı

Nagehan ŞEN

Hıristiyan Demokrat CD&V milletvekili Raf Terwingen'in mevcut yasada 16 olan "cinsellik yaşı"nın 14'e indirilmesine yönelik bir yasa teklifi sunmasıyla Belçika gençlerin cinsel hayatını tartışmaya başladı. Aslında Terwingen'in derdi, yasadaki bir tutarsızlığı sona erdirmek; zira mevcut yasalara göre, her ne kadar rızaya dayanan "cinsel ilişki" yaşı 14 olsa da, 16 yaşından küçüklerle rıza dışı "cinsel faaliyetler" (öpmek, okşamak gibi) kanun tarafından cezalandırılıyor. Bir diğer deyişle, mevcut yasal düzenlemelere göre 14 yaşında bir kişi kendi rızasıyla cinsel birleşme dâhil cinsel faaliyetlerde bulunabiliyor ama 16 yaşından küçüklerle kendi rızalarıyla dahi olsa (öpüşme, okşama gibi) "edebe zarar verecek faaliyetler" yasak. Bu ise, örneğin 15 yaşındaki bir küçükle "cinsel birleşme" yaşanabileceği ama aynı küçükle bunun dışındaki "cinsel faaliyetler" in bir anlamda "tecavüz" olarak görülebileceği anlamına geliyor! İşte Tawingen'in girişimi, yasalarda yer alan bu çelişkili durumun "düzeltilmesi" için "edebe zarar veren faaliyetler" in cezalandırılma yaşının

da 16'dan 14'e indirilmesini öngörüyor.

Aslında yasadaki boşluktan hukukçular da şikâyetçi. Bazı durumlarda cinsel yetişkinliğin 14, bazı durumlarda da 16 yaş olarak olmasının hem bir eşitsizlik hem de bir belirsizlik yarattığından yakınıyorlar. Bu açıdan bakıldığında, milletvekilinin teklifi çok da "uçuk" durmuyor. Ancak bu teklifin Hıristiyan Demokrat bir milletvekilinden gelmesi hemen herkesi şaşırtmış durumda. Tawingen'e tek destek, parti başkanı Marianne Thyssen'den geldi. Thyssen ayrıca, "14 yaşında cinsel ilişkiye zaten izin veriliyor; yapılmak isteneni tartışma yaratmaktan ziyade hukuki bir sorunu çözme gayreti olarak görmek gerekiyor" açıklamasını yaptı. Ancak partinin geri kalanından herhangi bir destek de gelmedi. Muhalefetin konuyla ilgili tutumu ise belirsiz.

Belçika'da yasa teklifleri ve tasarıları, daha yasalasmadan anayasaya uygunluk denetiminden geçiyor. Söz konusu teklif de Anayasa Mahkemesi'nin denetiminden geçti ve yargının verdiği karar, en az teklifin kendisi

kadar şaşırtıcı oldu. Mahkeme'ye göre, 14 yaşında bir küçükle rızasına dayanarak cinsel ilişkiye girmek "tecavüz" değil. Ancak Mahkeme, "edebe zarar verme" ihtimalinin de göz önünde bulundurulması gerektiği görüşünde ısrarlı. Yani rızası olsa dahi olsa 14-16 yaşları arasında bir küçükle "cinsel faaliyet"te bulunmak ya da "cinsel ilişki"ye girmek "edebe zarar verme" kriteri nedeniyle cezalandırılabilir. Mahkemenin tam anlamıyla çözüm getirdiği tek konuya, mevcut yasada olduğunun aksine "cinsel ilişki" ve cinsel faaliyet yaşlarının 14'te buluşturulması ve aksi/uygunsuz davranışlara da aynı cezanın uygulanması. Ancak "edebe zarar verme" kavramıyla ne kast edildiği, bu kavramın neyi kapsayıp neyi kapsamadığı ve hangi durumlarda uygulanacağı ise hala belirsiz. Bunların yasalasacak teklifte açıklığa kavuşması bekleniyor.

Bütün bu sorunlara bakıldığında, Belçika hukuk âleminde, bir boşluğu kapatmak için başka bir boşluk yaratıldı demek, herhalde pek de yanlış olmaz.

ATAUM

e-bülten

İletişim

Adres: Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM)

Cemal Gürsel Caddesi, 06590 Cebeci, Ankara

Telefon: 0 (312) 362 07 62

Faks: 0 (312) 320 50 61

Web: www.ataum.ankara.edu.tr/ebulten

E-posta: ataum@education.ankara.edu.tr

Editör: Erdem DENK

Tasarım: Volkan KAYA

* Yazılarınızla katkıda bulunmak için denk@politics.ankara.edu.tr adresine email atabilirsiniz.

* ATAUM E-Bülten'de yer alan yazılar ve görüşler tamamen yazarlarına aittir. ATAUM'un resmi görüşü değildir.

* Bu e-bülten içinde yer alan özel kullanım lisanslı tüm yazı ve görsellerin bütün hakları Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi'ne aittir.

* Bu e-bülten, kaynak gösterilerek kopyalanabilir, dağıtılabilir, basılabilir.

A.Ü. Basımevi Tarafından 5.10.2009 tarihinde basılmıştır.

İrlanda AB'yi Sevindirdi

Eylül Başak TUNCEL

Dublin sokakları "Evet" pankartlarıyla süslenmiş... "İrlanda'nın Avrupa'ya ihtiyacı var" ve bir o kadar da Avrupa'nın, İrlanda'nın "Evet" demesine. Öğrenciler broşür dağıtırken, bir yandan da halkı ikna etmeye çalışıyorlar. Küresel ekonomik krizin, diğer pek çok yer gibi etkilediği İrlanda için tek çözümün Avrupa Birliği olduğunu düşünüyorlar. Dolayısıyla onlarla aynı yol seçilmeli. Baş-

Lizbon'u hatırlayalım...

AB'nin siyasi ve idari yapısında köklü reformlar içeren Lizbon Antlaşması'nın, 18-19 Ekim 2007'de Lizbon'daki AB Liderler Zirvesi'nde onaylandıktan sonra, 1 Ocak 2009 itibarıyla yürürlüğe girmesi planlanmıştır. Ancak, 2005'te Fransa ve Hollanda referandumlarında reddedilen AB anayasasının yerini alması düşünülen bu antlaşma, birkaç ülke onay veremeyince askıda kaldı.

Antlaşmanın birkaç önemli maddesine göz gezdirirsek, öncelikle altı aylık dönüşümlü başkanlık sistemi kalkmakta. Ülkeler oybirliğiyle 2,5 yıllık süre için AB Konseyi Başkanı atayacak. Başka bir yenilik, AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi göreve getirilerek dış politikada tek seslilik sağlanacak. 2014'den itibaren Avrupa Komisyonu sayıca küçülecek, Konsey kararlarında 2014'den itibaren "çifte çoğunluk" şartı geçerli olacak. Yani, AB kararları için üye ülkelerin yüzde 55'inin oyu ve toplam nüfusun yüzde 65'ine sahip ülkelerin oyunun gerekliliği söz konusu. Ancak bu sistem dış politika, AB bütçesi ve vergi gibi

Eğer onaylanmasaydı...

Eğer İrlanda ikinci kez hayır deseydi, AB hem siyasi hem ekonomik olarak sıkıntıya girebilirdi. Bazı Avrupa ülkeleri diğer üye ülkeleri dışlayarak "çekişme" Avrupa kurmaya yönelebilirdi. "Hayır", Birlik içinde yabancılaşma yaratabilir, AB'nin uluslararası arenada önemli bir güç olarak yükselmesine ket vurabilirdi. İrlanda'ya yönelik ciddi yaptırımlar uygulanabilir, ekonomik yardımlar kesilebilir,

Birkaç engel...

Sonuçlar zafer olarak nitelense de, birkaç pürüz varlığını sürdürmekte. Antlaşmanın yürürlüğe girebilmesi için 27 üye ülkenin onayı gerekiyor, ancak bu henüz gerçekleşmedi. Britanya'da Haziran 2010 seçimlerini ka-

ka bir grup genç ise tam tersini söylüyor sokağın diğer ucunda: "Bu antlaşma onaylanırsa, İrlanda askerileşecek." İki zıt görüş, T-shirtlerde, afişlerde, ilanlarda çarpışıyor. Kimi antlaşmanın getireceği yararlarından dem vururken, kimi halkın bu antlaşma hakkında fikir sahibi olmadığını, içeriğinin dahi bilinmediğini iddia ediyor.

Eylül ayında İrlanda'da manzara bu. İkna turları, AB'den

gelen imalı açıklamalar, te-reddütler, tartışmalar... 2008 Haziran ayında reddedilen Lizbon Antlaşması, 2 Ekim'de yapılacak olan ikinci referandumda da reddedilirse, büyük çaplı bir kriz çıkabilir. Avrupa bunu istemiyor, o yüzden İrlanda evet demeli. Ve dedi de... Belki AB'nin verdiği taahhütler ve tavizler sayesinde, belki ekonomik krizin yarattığı sıkıntılar ve işsizlik dolayısıyla, referanduma ka-

tilan seçmenlerin yüzde 67.1'i antlaşmayı onayladı. Ekonomik sorunlardan bir çıkış bulabilmek ve AB'den kredi alabilmek adına bu önemliydi; üstelik bu sayede, İrlanda Avrupa'yı küstürmemiş oldu ve ilişkilerini tehlikeye atmadı. AB liderleri derin bir nefes alırken, "anayasa anlaşma"nın önündeki önemli bir engel kalkmış oldu.

konularda geçerli olmayacak. Bu alanlarda "oybirliği" esas.

Antlaşmanın bu kadar tartışılması ise ülkelerin egemenliklerine yönelik bir tehdit olarak algılanmasından ileri geliyor. Üye ülkeler arası hızlı ve ortak karar alabilme, ortak politika oluşturma, ortak çıkarlar ve hedefler doğrultusunda çalışma gibi amaçlarda göze çarpan bu "ortak"lık vurgusu, kimi ülkelerde çekinceler doğuruyor. Üye ülkeler arasında daha

yakın bir işbirliği sağlamak, özellikle askeri işbirliği söz konusu olduğunda çeşitli şüpheler uyandırıyor. Öte yandan, her ülkenin hassas olduğu birtakım unsurlar var ki bu alanlarda yürütülmeye çalışılan "ortak politikalar" da antlaşmaya yönelik bir antipati doğurdu. İrlanda için bakıldığında bu hassas çizgiler kürtaj, ötenazi, vergi, askeri tarafsızlık gibi konulara sınır çiziyordu. Bu konularda baskı görmeyeceğinden emin olduktan sonra İrland-

da, antlaşmaya daha kolay olur verebilirdi. Tıpkı İngiltere'nin "Euro" ve "Schengen" uygulamalarının dışında kalabilmesi gibi, ülkelere hassasiyetleri doğrultusunda birtakım kolaylıklar ya da muafiyetler tanınabiliyor. Son olarak, pek çok maddesi benzerlik gösterse de, Lizbon Antlaşması'nın reddedilen Anayasa'dan en önemli farkı marş, bayrak gibi simgesel adımlardan söz etmemesi.

izolasyon politikası izlenebilir, birliğin temelini sallandıracak gelişmeler yaşanabilirdi. İşte tüm bunların olmaması için, İrlanda hükümeti, bir parti haricinde muhalefet partileri, işveren kuruluşları, sendikalar ciddi biçimde Lizbon Antlaşması'nı desteklediler ve halkı "evet" yönünde ikna etmeye çalıştılar.

Diğer tarafta ise, Brüksel'den birtakım taahhütler verildi. Lizbon, İrlanda'nın egemen-

liğini vergi, askeri tarafsızlık, kürtaj gibi alanlarda etkilemeyecek, herhangi bir zorlamada bulunmayacaktı. Bunlar henüz antlaşmada yer almasa da İrlanda'yı iknada başarılı oldu denebilir. Öte yandan, AB üyeliğinin yararları, yapılmış olan parasal yardımlar hatırlatıldı. Öyle ki, Avrupa Komisyonu, Dell'in Dublin'deki fabrikasından çıkartılan 2400 işçiye 15 milyon Euro yardım yapma ka-

rarı bile aldı. Ve tüm bu çabaların sonucu olarak (antlaşmanın ulusal egemenliği tehdit ettiğini savunan bir grubun varlığını da unutmayalım) antlaşma onaylandı. Avrupa Komisyonu Başkanı Jose Manuel Barroso, bunun Avrupa için harika bir gün olduğunu söylerken, İsveç Dışişleri Bakanı Carl Bildt de sonuçları İrlanda ve Avrupa için önemli bir zafer olarak yorumladı.

zanmaları muhtemel muhafazakarlar Lizbon'u referandumda götürmeyi düşünüyor. Finlandiya antlaşmayı onayladı ancak sürecin tamamlanması için özerk Aaland Adalarından da onay gerekiyor. İrlanda referandumu git-

tiğinde henüz antlaşmayı onaylamamış olan Polonya ve Çek Cumhuriyeti'ne gelince... Polonya 10 Ekim itibarıyla antlaşmayı onaylarken, Cumhurbaşkanı Lech Kaczynski AB'nin egemen devletler birliği olarak kal-

ması gerektiğini vurgulamadan geçmedi. Çek Cumhuriyeti ise şimdilik antlaşmayı onaylamayan tek ülke olarak kaldı.

İkinci Merkel Dönemi

Zafer ÖRNEK

Almanya'da 27 Eylül'de yapılan genel seçimlerin ardından Hıristiyan Birlik Partileri (Hıristiyan Demokrat Birliği CDU ve CDU'nun Baviera eyaletindeki kardeşi Hıristiyan Sosyal Birliği-CSU) ile Hür Demokrat Parti (FDP) arasında yaklaşık bir aydır süren koalisyon görüşmeleri sonuçlandı. Kurulan koalisyonun 622 üyeli parlamentoda 28 Ekim'de yapılan oylamada kullanılan 612 geçerli oyu 323'ünü alarak 312

oyluk salt çoğunluk barajını aşmasıyla da Angela Merkel ikinci şansöyelik görevine resmen başlamış oldu. Ancak koalisyon partilerinden dokuz vekilin de Merkel'e red oyu verenler arasında yer alması, her ne kadar bu çok büyük bir kayıp olarak değerlendirilmeyecek olsa da, koalisyonun daha yolun başında bile tek ses çıkarmadığını gösterir nitelikte. Angela Merkel Hükümeti'nin programı, tam da Berlin Du-

varının yıkılışının 20. yıl dönümünün ertesinde, 10 Aralık'ta parlamentoya açıklanacak. Haziran 2009'da yapılan Avrupa Parlamentosu seçimlerinde de görüldüğü üzere, küresel ekonomik krizin de etkisiyle, Almanya siyasetinde aşırı, muhafazakâr ya da piyasacı sağ partilerin ağırlığı yükselişte. Sosyal Demokrat Parti'nin (SDP) de tarihindeki en kötü seçim sonucunu alması, muhafazakâr

CDU/CSU ile piyasa yanlısı liberal FDP'nin koalisyonunu mümkün kıldı. Burada, yeni hükümette Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı olarak görev yapacak Guido Westerwelle'nin, partisi FDP'nin 11 yıllık muhalefetten sonra tarihindeki en iyi seçim sonucuna ulaşmasındaki rolünün de altı çizilmeli.

Daha çok vergi indirimi, daha fazla kamu açığı, daha az sosyal devlet

Yeni koalisyonun programının ismi her ne kadar 'Kalkınma, Eğitim ve Dayanışma' olsa da, programın odak noktası liberal bir ekonomi projesi. Bu nedenle ekonomiye yaklaşım da daha çok vergi indirimleri üzerinden oluşacak gibi görünmekte. İlk olarak, önceki koalisyon döneminde CDU ve SPD'nin üzerinde anlaşığı 14 milyar euroluk ekonomiyi kurtarma paketinin Ocak 2010 itibarıyla hayata geçirilmesine karar verilmiş durumda. Bunun yanında da, iş dünyasına yakınlığı ile bilinen FDP'nin seçim vaatlerinden biri olan vergi indirimi de gerçekleştirilecek.

Ancak bu, FDP'nin istediği gibi, Ocak 2010 tarihinde ve 35 milyar euroluk vergi indirimiyle değil, 2011'de yapılacak 24 milyar euroluk vergi indirimiyle olacak. Vergi indirimleri geniş tepki yaratacağa benzer. Önceki koalisyon dönemi ortağı ve yeni dönemin ana muhalefet partisi SDP, ekonomik krizden henüz çıkılmakta olunan bir konjonktürde böyle yüksek meblağlı bir vergi indiriminin kamu açıklarına yol açacağı görüşünde. Yeni hükümetin işgücü piyasasına yaklaşımı da vergi indirimleri ve kısılan sosyal

harcamalarla belirlenmiş durumda. Yeni dönemde hükümet, zaten birkaç sektörde geçerli olan asgari ücret uygulamasını kaldırmak ve ücretlerin işveren ve işçi sendikaları tarafından belirlenmesini sağlamak istiyor. Buna ek olarak şirketlerin işçiler ile geçici sözleşmeler imzalaması alanını düzenleyen yasa ve kurallar, şirketlerin lehine genişletilmek isteniyor. Merkel'in partisi CDU ve Westerwelle'nin partisi FDP bu konuda tamamen piyasacı yaklaşımı üzerinden aynı fikri paylaşmaktalar. Sonuçta ise, işçilerin ve alt gelir grubu memur ve çalışanların refah

ve yaşam şartlarının gerilemesi olacak. Son olarak şunu da ifade etmek gerekir ki, bu ekonomi politikaları, 2016 yılı itibarıyla kamu borçlarının gayri safi milli hâsılanın yüzde 0.35'ine tekabül etmesini şart koşan anayasa değişikliği ile birlikte değerlendirildiğinde (ve sosyal demokratların da hükümet dışında kaldıkları hatırlandığında), Almanya'nın önümüzdeki dönemde gelir dağılımı ve yeniden paylaşımı üzerinden sert tartışmalara sahne olacağı öngörülebilir.

Bakanlık Paylaşımı

Yaklaşık bir aylık müzakereler sonunda gerçekleşen bakanlıkların paylaşımı, Almanya siyasi otoriteleri tarafından dengeli olarak yorumlanıyor. Zira hükümet-

tin büyük ortağı olan muhafazakâr Birlik partileri 15 bakanlıktan 10'una sahipken (CDU:7, CSU:3), küçük ortak FDP de 5 bakanlığa sahip durumda. Yeni hükümet-

te en genç bakan 36 yaşındaki Sağlık Bakanı Vietnam kökenli Philipp Rösler (FDP) olurken, geleceğin şansöyeliği olarak görülen ve Almanya'nın en eski aristok-

ratik ailelerinin birisinin varisi olan Theodor zu Guttenberg (CSU) de Almanya tarihinin en genç savunma bakanı unvanına sahip oldu.

Dış Politika: Değişen Bir Şey Yok Gibi ...

Almanya'da gelenek olduğu üzere, yeni dönemde de dış politikayı koalisyonun küçük ortağının başkanı yönetecek. İlk gelen yorumlar, müstakbel dışişleri bakanı FDP Genel Başkanı Guido Westerwelle'nin bu alanda deneyimsizliğine ve İngilizce hâkimiyetinin kuşku oluşturmaya dikkat çekiyor. Zira Westerwelle de, ilk basın toplantılarının birinde sorusunu İngilizce soran BBC muhabirini "Burası Almanya ve nasıl Britanya'da İngilizce konuşulması bekleniyorsa, bu-

rada da Almanca konuşulması beklenir," diye azarlayarak bu tartışmaya bir şekilde katılmış oldu. Avrupa Birliği'nin entegrasyonunda/derinleşmesinde motor güç rolü oynanması, başta NATO olmak üzere uluslararası örgütlerde ABD'nin en esaslı müttefiklerinden biri olunması ve Afganistan'daki askeri varlığının devam etmesi... Bu gibi temel konular açısından düşünüldüğünde, Alman dış politikasında radikal bir değişiklik beklememek gerekir. Fakat

Westerwelle'nin farklı addelebilecek fikirleri de var. Örneğin, ülkedeki nükleer başlıklı silahlar konusu. ABD'nin Almanya'daki nükleer silahlarının ABD'ye veya 3. ülkelere gönderilmesi ileri dönemde bir dış politika konusu/sorunu olabilir. Göreve başladıktan sonra ilk yurt dışı gezisini Polonya'ya yapan Westerwelle, Almanya'nın dış politika önceliklerinden birinin Doğu komşuları olacağını vurguluyor. Diğer yandan, Westerwelle'nin ülkesinin BM Güvenlik Kon-

seyi'ne daimi üye olması yönündeki fikri, aslında epey zamandır bir şekilde Almanya'nın gündeminde yer alıyor. Türkiye'nin AB'ye adaylığı konusuna gelince, bu alanda da büyük bir değişiklik olmayacağını ifade etmek gerek. Yeni hükümet programına göre, Türkiye'nin imtiyazlı ortaklığı noktasında ısrar edilmeyecek fakat Türkiye'ye AB yolunda destek de verilmeyecek. Bu zaten Merkel'in önceki dönemde de (tam olarak ifade edemese de) taşıdığı fikirdi.

İç Politika

Yeni dönemde, iç politika da ekonomi gibi kimi tartışmalara sahne olacak. Askerlik süresinin 9 aydan 6 aya indirilmesi, kişisel data ve bilgisayarların istihbarat birimlerince kullanılabilmesi ve Alman demiryollarının işletilmesinin özelleştirilmesi programında yer alan konular. CDU'nun talep ettiği fakat

FDP'nin itirazı üzerine programda konulmayarak ileride görüşülmek üzere ötelenen konular da var: Çocuk pornografisinin sansürlenmesi ve ordunun yurt içinde konuşlandırılmasına imkân verecek olan anayasa değişikliği gibi...

Öte yandan, koalisyon ortakları toplumsal entegras-

yon konusunda görüş ayrılığına düşecek gibi. Zira FDP'nin göçmenlere yerel seçimler için siyasal haklar verme girişimi CDU ve CSU'ya takılarak programa giremedi. Yeni hükümet döneminde göçmenler üzerindeki baskıların artacağı da yorumlar arasında yer alıyor. Hükümetin iç politika uzmanla-

rından CSU'dan Hans-Peter Uhl'un demeci de bunu kanıtlanıyor: "Uyum sağlamayı reddedenlerin devletten mali yardım talep etmemeleri gerekir ve uyumun başlıca koşulu Almanca konuşabilmektir."

İkinci Merkel Hükümeti

CDU

İçişleri Bakanı: Thomas de Maiziera
Maliye Bakanı: Wolfgang Schäuble
Başbakanlık Dairesi Başkanı/Bakanı: Ronald Pofalla
Çalışma ve Sosyal İşler Bakanı: Franz-Joseph Jung
Eğitim ve Araştırma Bakanı: Annette Schavan
Çevre Bakanı: Norbert Röttgen
Aile, Yaşlılar, Kadınlar ve Gençlik Bakanı: Ursula von der Leyen

CSU

Savunma Bakanı: Karl-Theodor zu Guttenberg
Ulaştırma Bakanı: Peter Ramsauer
Tarım, Gıda ve Tüketicileri Koruma Bakanı: Ilse Aigner

FDP

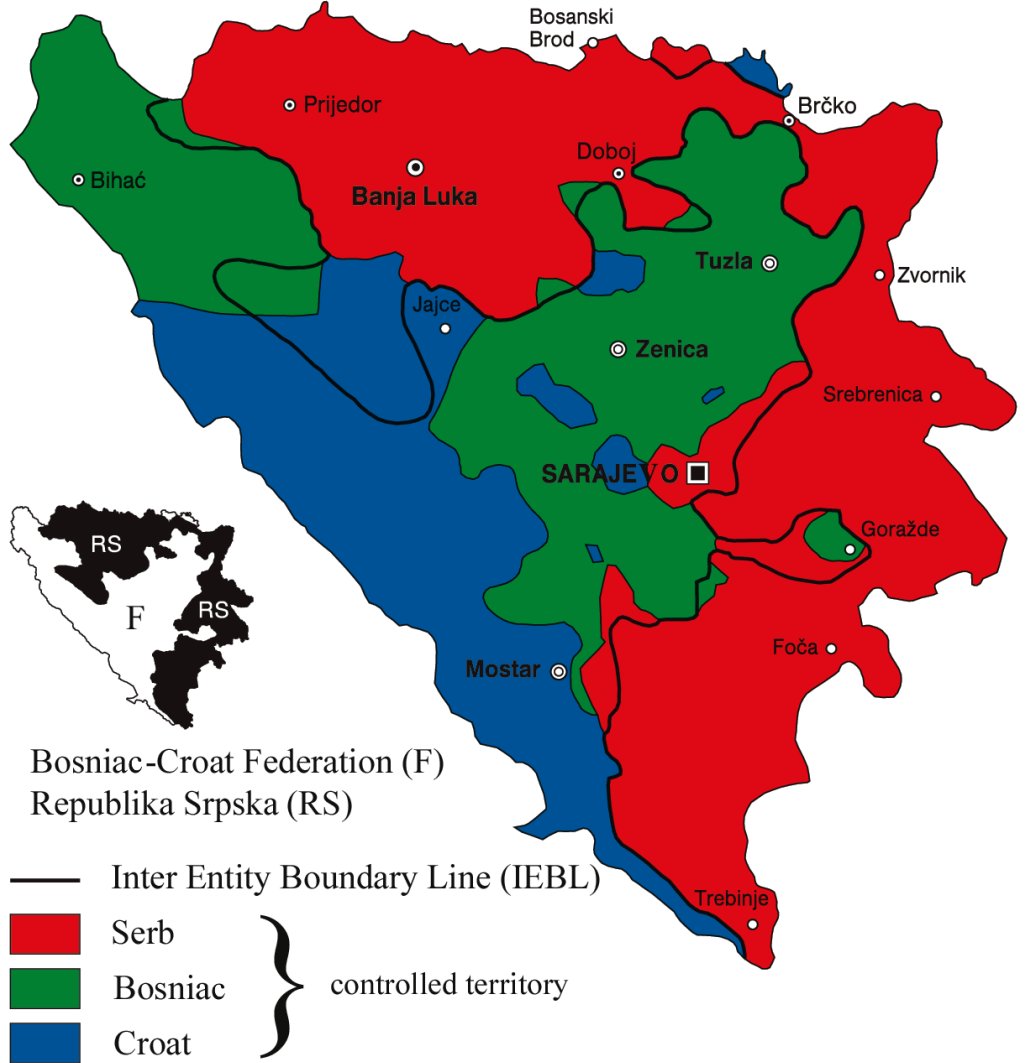
Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı: Guido Westerwelle
Adalet Bakanı: Sabine Leutheusser-Schnarrenberger
Ekonomi ve Teknoloji Bakanı: Rainer Brüderle
Kalkınma ve Ekonomik İşbirliği Bakanı: Dirk Niebel
Sağlık Bakanı: Philipp Rösler

Bosna Hersek'in Dayton'dan Çektikleri

İlgin Su ÇATALKAYA

1995 yılında Bosna Hersek'te savaş sona ermişti. Tarafları bütünüyle tatmin etmese de bölge için istikrar sağlayacağına inanılan Dayton Antlaşması imzalanmış, eski Yugoslavya coğrafyasında yeni bir döneme girilmişti. Bu antlaşmadan en kafası karışmış biçimde çıkan taraf hiç şüphesiz Bosna Hersek'ti, çünkü bu antlaşma Bosna Hersek için dünyanın en karmaşık yönetim sistemlerinden birinin tesisini öngörüyordu. Bugün ise, Dayton Antlaşması'nın getirdiği zaten yeterince sağlam olmayan sistem kangren olmuş durumda ve antlaşmanın acilen yenilenmeye ihtiyacı var. Bu, aynı zamanda Bosna Hersek'in mevcut anayasasının değiştirilmesi anlamına da geliyor.

Bosnia and Herzegovina under the Dayton Peace Agreement and the front lines at the end of 1995

Kurulan karmaşık yapı

Malum, Dayton Antlaşmasıyla Bosna Hersek iki entiteye ayrıldı: Boşnak ve Hırvat nüfus ağırlıklı Bosna Hersek Federasyonu ile Bosna Sırp Cumhuriyeti. Bu iki entite dışında kalan Brcko bölgesi ise özel statüde yönetiliyor. Üç etnisiteden (Boşnak, Sırp ve Hırvat) temsilciler dönüşümlü olarak devlet başkanlığı görevini yürütüyorlar. Bunun

yanı sıra Bosna Hersek Federasyonu'nun 10 kantonunda 16 ayrı parlamento, 13 de hükümet var. Ülkede yüzü aşkın bakan bulunuyor ve her biri kendi görev alanlarında siyaseti yönlendiriyor. Yetki ve idare alanları ya bölünmüş ya da birbirine girmiş durumda. Karşılıklı güvensizlik yüzünden işbirliğini zorlaştıran sorunlar da caba-

sı. Bir de Bosna Hersek'in uluslararası koruma ve gözetim altında tutulmasını sağlayan "Yüksek Temsilcilik" kurumu meselesi var. 1995 yılında yapılan düzenlemeler uyarınca Yüksek Temsilci, temel ilkeleri çiğnemeleri durumunda seçilmiş tüm yetkilileri görevden alma yetkisine sahip. Yeni anayasa tasarısında bu makama bir nok-

tada son verilmesi ve temsilciliğin yetkilerinin bir bölümü ile AB'ye devri de söz konusu. Ülkede bulunan barış güçlerinin de artık çekilmesi isteniyor. Tüm bu karmaşık yapılanmanın anayasal reform sürecinde gözden geçirilmesi hedefleniyor, fakat bunu yapmak hiç de kolay olmayacak gibi görünüyor.

Çözüm arayışları

Geçtiğimiz günlerde reform çalışmaları için Bosna Hersek'te diplomatik görüşmeler yürüten ABD ve AB, ülke içi dinamiklerin anlaşmazlıkları yüzünden bir ilerleme kaydedemedi. Bosna Sırp Cumhuriyeti, Bosna Hersek'in uzun vadede AB ve NATO ile bütünleşmesini

sağlamak için hazırlanan AB ve ABD destekli anayasa reform paketini reddetti. Bosna Hersek, AB'ye giden ilk adım olarak nitelendirilebilecek istikrar ve ortaklık antlaşmasını imzalamıştı fakat ülkenin girdiği yeni dönem ve uzlaşmazlık manzarası bu antlaşmanın öngördüğü

istikrar arayışlarını sekteye uğratacağına benziyor. Hatta bazı çevreler Bosna Hersek'te yeni bir savaş yaşanabileceği konusundaki endişelerini dile getiriyorlar. Çünkü Bosna Sırp Cumhuriyeti'ndeki Sırp, özerklik arayışlarının bu girişimler sonucunda engellenebileceği ko-

nusunda şikayetçi ve küçük cumhuriyetlerinin Bosna Hersek'ten kopması için referandum yoluna gidilmesini bile gündeme getiriyorlar. Ayrıca Bosna Sırp Cumhuriyeti'nde iktidar partisi konumunda olan Sosyal Demokrat İttifak Partisi'nin lideri Milorad Dodik, Yüksek Temsilci

kendisine devlet yetkilerini lideri olduğu entiteye aktardığı eleştirisi ile görevden alınabileceği uyarısında bulunduğu zaman, yerel bir radyoya verdiği röportajda, "Yolun yüz metre aşagısında hükümeti toplayıp Yüksek Temsilci'yi istenmeyen kişi ilan edeceğinden ve Sırp Cumhuriyeti'ni bağımsızlığa taşımak üzere bir sivil toplum kuruluşu kurabileceğinden" bahsediyordu. Tüm bunlar göz önüne alındığında, son dönemde AB ve ABD'yi Bosna Hersek ile daha yakından ilgilenmeye iten sebepler arasında savaş dönemini çağrıştıran olay ve söylemlerin tekrar ortaya çıkmasının başta geldiği söylenebilir. Bosna Hersek'in bundan sonraki dönemde istikrarlı bir gelişim gösterebilmesi ve AB sürecinin daha sağlıklı biçimde

işleyebilmesi için daha kullanışlı bir yönetim yapısına ve güçlü bir merkezi devlet anlayışına ihtiyacı var. Örneğin AB, Bosna Hersek'le istikrar ve ortaklık antlaşmasını imzalamak için polis örgütlenmesi sisteminde reform yapılmasını şart koymuştu. Zira yönetsel birimlerdeki yetki karmaşası sorunu polis örgütlenmesi için de söz konusu. Devlet istihbarat ve güvenlik yapıları da sayılırsa ülkede 19 ayrı emniyet teşkilatı var. Her birimin tabi olduğu yasalar, bakanlıklar ve prosedürler farklı. Ordudan farklı olarak polis, devlet düzeyinde değil, entite ve kanton düzeyinde örgütleniyor. Sabıka kayıtları bir merkezde toplanmıyor, polisin ortak bir telsiz frekansı bile yok. Avrupa Birliği, 2005 yılından beri teşkilatların birleşmesi

yönündeki talebini dile getiriyordu. Uzun müzakerelerin ardından taraflar bu konuda bir uzlaşmaya vardı ve antlaşma imzalandı. Fakat bu yeni düzenleme polis teşkilatının ülke düzeyinde birleşeceği anlamına gelmiyor. Özellikle Sırp Cumhuriyeti'nin şiddetli muhalefeti sonucunda şu karar alındı: Devlet düzeyinde teşkilatlar üstü koordinasyon birimleri oluşturulacak. Bu birimler ülkenin anayasal reform sürecini tamamlamasından bir yıl sonra kurulacak. Anayasal reform sürecinin tamamlanması ise şu anda sadece bir hedef. (Avrupa Birliği de bölgede Bosna Hersek'i yalnız bırakmaktan ve Sırp Cumhuriyeti'nin tavrından çekindiği için belirlediği polis reformu modelini daha fazla diretmedi) Sırp Cumhuriyeti'nin

polis reformu konusunda bu kadar zorluk çıkarmasının sebebi, polis gücünün Sırp Cumhuriyeti'nin elinde önemli bir egemenlik kozu konumunda olması. Polis, ileride eğer gerekirse askeri güce de dönüştürülebilecek bir nitelikte olduğu için, Sırp Cumhuriyeti bu konuda taviz vermeye özen gösteriyor; aynı tavrını anayasal reform süreci için yürütülen görüşmelerde de sürdürüyor. Milorad Dodik'in yaptığı açıklamalarda, "yetki alanlarının sınırı kesin olarak belirlenmiş bir federalizm"i de çözüm olarak düşündüğü göz önüne alınırsa, Sırp Cumhuriyeti cephesinin bu tutumunun sebepleri daha net anlaşılıyor.

Derindeki travmalar

Savaşın üzerinden on üç sene geçmesine rağmen, Bosna Hersek'te yaralar hala çok taze ve travmanın izleri bugünkü sorunlar üzerinden rahatlıkla okunabiliyor. Dayton Antlaşması artık işlemiyor ve sistemin unsurları

farklı talepler gündeme getiriyor. Bölgede savaş korkusu ve gerilim hala hâkim ve son gelişmelerle beraber bu durum iyice belirginleşti. Avrupa Birliği bölgede sorun istemiyor ve bu yüzden ülkedeki barış kuvvetlerini çekme ve

Yüksek Temsilcilik kurumunun yetkilerini üzerine alma konusunda çekingen davranıyor. Kısaca, Avrupa Birliği Bosna Hersek'e güvenemiyor ama onu bütünüyle kaderine terk etmek de istemiyor. Bu dü-

ğümün barışçı bir şekilde çözülmesi için gereken çabayı ise Avrupa Birliği, ABD ve öteki uluslararası odaklardan çok tüm unsurlarıyla Bosna Hersek'in göstermesi gerekiyor.

Fransız sağının yolsuzlukları

Nagehan ŞEN

Fransa'da beşinci Cumhuriyette ilk kez, eski bir Cumhurbaşkanı yargılanacak. İki kez Cumhurbaşkanı seçilen Jacques Chirac, Paris Belediye Başkanlığı döneminde yarattığı "hayali işler" nedeniyle, hâkim karşısına çıkarılıyor. Öte yandan, şu anki Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy'nin oğlu Jean Sarkozy'nin siyasi kariyerine başlama şekli de ülkede "torpil" meselesinin ne kadar yaygın olduğunu gösterdi.

Chirac sonunda yargılanıyor...

1995-2007 yılları arasında üst üste iki kez Fransa Cumhurbaşkanı yapan Jacques Chirac, bu göreve gelmeden önce tam 18 yıl boyunca (1977-1995) Paris Belediye Başkanlığı görevini yürüt-müşü. Chirac'ın belediye başkanlığı dönemi üzerine dönen tartışmaların sonu ise hiç gelmiyor. En son tartışılan iddia ise, yakınlarına belediye maaşı bağlayarak ciddi bir yolsuzluğa imza attığı yönünde. 1992 öncesi benzer uygulamalar zaman aşımından yararlınsa da, sonraki dönemde "hayali danışmanlık" dışında hiçbir somut iş yapmadan sadece maaşlarını almaya gelen ve Chirac'ın siyasi ya da ailevi hısımları olan 21 kişi konusunda durum farklı. Devleti bu yoldan milyonlarca Euro zarara uğratan Chirac'la beraber, aralarında beşinci Cumhuriyetin kurucusu Charles De Gaulle'ün torunu Jean de Gaulle, şimdiki Anayasa Mahkemesi Başkanı Jean Louis Debré'nin kardeşi François Debré ve eski sendika konfederasyonu lideri Marc Blondel'in de aralarında bulunduğu 9 kişi daha ceza mahkemesine sevk edildi.

Aslında Chirac'ın tartışmalı belediye başkanlığı dönemi kimi hukuksal/yargısal girişimlere de konu oldu. Şimdi yeni olansa, emekliliğine hazırlanan sorgu yargıci Xaviere Simeoni'nin daha önce Paris mahkemesinden çıkan takipsizlik kararına uymayı reddetmesi. Hem de tam da yargı reformu çerçe-

vesinde sorgu yargıçlığı makamının kaldırılmasının gündemde olduğu şu günlerde. Chirac'ın avukatı ise, yargıcın kararının Paris mahkemesinin kararıyla taban tabana zıt olduğunu, bu yüzden de ya mahkemenin ya da yargıcın mutlaka yanıldığını ve Chirac'ın aklanacağından da emin olduklarını kaydetti. Avukat, müvekkilinin yargı önüne çıkmasını 6 aydan 1 yıla kadar engelleme imkânları olduğunu ama böyle bir yola başvurmayacaklarını eklemeyi de ihmal etmedi.

Aslında bu kapsamda ilk dava 2007'de açılmış, o sırada Cumhurbaşkanı görevini yürüten Chirac, dokunulmazlıktan faydalanmıştı. Hatta o dönemde Le Monde gazetesine verdiği bir demeçte de, söz konusu işlerin "hayali" olmadığını çünkü Pa-

ris şehrinin işleyişi için ihtiyaç duyduklarını söylemişti. Yargıç Simonei ise, söz konusu 21 kişinin Paris'e verdikleri hizmetlerin şüpheli olduğu iddiasında.

Chirac'ın yargılanması, Fransa kamuoyunu da bölmüş durumda. Hemen aşağıda değinileceği gibi, yolsuzlukları mahkeme kararıyla kesinleşen işçileri eski bakanı Charles Pasqua'ya göre, 20 yıl öncesinin olaylarının hesabının şimdi sorulması, Fransız yargısının "işler acısı durumunu" göstermekten öteye gitmiyor. Kaldı ki, sağda olduğu gibi solda da birçok kişi bu "hayali işler"de çalışmış! Bir anayasa hukuku profesörü olan Dominique Rousseau ise, geç tecelli eden adaletin adalet olmadığını savunarak, Chirac'ın yargılanmasının yargıya ancak zarar ve-

receği görüşünde.

Chirac'ın yargılanmasını isteyenlerse, bu görüşlere şiddetle karşı çıkıyor. Geç veya erken, adaletin mutlaka sağlanması gerekir diyorlar. Komünist partilerin birleştiği Yeni Antikapitalist Parti (NPA) Başkanı Olivier Besancenot, "super yalancının yargılanmasından" gurur duyduğunu ve ayrıca Cumhurbaşkanlığı dokunulmazlığının da kaldırılması gerektiğini vurguladı. Chirac'a yönelik belki de en "tarafsız" tepki ise, mevcut Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy'den geldi. Kendisinin Chirac'ın ardılı olduğunu belirterek bu konu hakkında bir yorum yapmasının yanlışı olduğunu kaydeden Sarkozy'nin sükûnetinin ardında, kendi oğluyla ilgili sorunların olduğu yapılan yorumlar arasında.

Jean Sarkozy vakası

Yine Ekim boyunca tartışıldığı gibi, Nicolas Sarkozy'nin 23 yaşındaki üniversite öğrencisi oğlu Jean Sarkozy, Paris'in zengin iş bölgesi La Defense'ı yöneten kamu kurumu EPAD'ın başına gelmek için adaylığını açıklamıştı. Kamuoyundan gelen yoğun tep-

kiler, Jean Sarkozy'nin adaylığını geri çekmesine yol açtı. Muhalefet, "prens Jean" olarak gördüğü Jean Sarkozy'nin bu geri adım atışını bir zafer olarak nitelendirirken, Jean Sarkozy de "şüphelerle gölgelenmiş bir zaferi istemediğini", "önemli ola-

nın soy ismi değil icraatları olduğunu" açıklıyordu; ama bu arada EPAD'ın yönetim kuruluna seçilmeyi de ihmal etmedi!

Dominique de Villepin

Fransız sağında yolsuzluk iddialarıyla boğuşanlar bu kadarla da kalmıyor. Dışişleri eski bakanı ve eski başbakan Dominique de Villepin, Clearstream adı verilen ve "asrın davası" olarak da nitelendirilen davada yargılanıyor. Davanın konusu aslında tam bir yılan hikâyesi: Savcılığa ulaşan ve 1991'de Tayvan'a firkateyn satılması sırasında rüşvet alındığını ve

paranın dönemin içişleri bakanı Nicolas Sarkozy'nin de aralarında bulunduğu 41 kişi arasında paylaşıldığını iddia eden ihbar mektubunun asılsız olduğunun anlaşılması üzerine bu 41 kişi tarafından bir dava açılmıştı. İşte bu çerçevede yapılan soruşturmada, ihbar mektubunun yazılmasında Dominique de Villepin'in de rolü olabileceği ihtimali ortaya çıkınca, de

Villepin kendini hâkimin karşısında buldu. Sarkozy'ye karşı herhangi bir kin beslemediğini belirten de Villepin, davada beraat edecek gibi görünüyor. Cumhurbaşkanlığı sırasında Sarkozy'nin rakibi olan de Villepin hakkında verilecek kesin hüküm, Sarkozy'nin doğum günü olan 28 Ocak 2010'da açıklanacak. Tüm bu olanlar siyasi bir gündem de oluş-

turmuş durumda. Zira Sarkozy'ye karşı herhangi bir duygu beslemediğini öne süren de Villepin, siyasetten çekilme kararından vazgeçti bile. Hatta -deyim yerindeyse- "gaza gelerek" Nicolas Sarkozy'ye sağın içinde rakip olacağını da açıklamış durumda.

Charles Pasqua ve Angolagate ... ve Irak ...

Fransız sağında bir başka skandal da, içişleri eski bakanı Charles Pasqua'yı ilgilendiriyor. Pasqua, Angolagate davasında 27 Ekim'de verilen kararlar, biri ağırlaştırılmış olmak üzere üç yıl hapis ve 100 bin Euro da para

cezasına mahkûm oldu. Zamanında Sovyetler Birliği'nden alınan silahları Fransız devletinden onay almadan ve yasa dışı yollarla iç savaşta Angola'ya (1993-1998) satmakla suçlanan Pasqua'nın aslında bu ilk vukuatı da

değil. Bir dizi siyasi-finans olayıyla daha suçlanan eski bakan, ayrıca Irak'ta BM'nin Saddam'la yürüttüğü "petrol karşılığı gıda" programında rüşvetle petrol elde etmekle de suçlanmıştı. Ancak, Angolagate'den farklı ola-

rak, bu konuda takipsizlik kararı verildi. Şimdilik bu konudan kurtulsa da, eski bakanın başı daha epey ağrıyacağı benziyor.

Sonuç?

Jacques Chirac, Charles Pasqua, Dominique de Villepin... Bunlar Fransız sağı için önemli isimler. Hepsinin bir şekilde hâkim karşısına çıkmış olması, kimilerine göre kamuoyu önünde yıpratılmaları anlamına geliyor ve bu da "bir düğmeye basıldığını" gösteriyor. Bu görüştekilere göre, önümüzdeki günlerde başka sağ figürlerinin skandallarının ortaya çıkması da olası. Fransız

solunun bu "zayıf durum"dan faydalanıp faydalanamayacağını tartışanlar belki de bu nedenle artmış durumda. Ama kesin olan bir şey var: Asıl mesele, sağı ya da solu ilgilendiren bu tür

skandalların siyasi çekişmelere kurban gitmeyip yargı önüne çıkması, çıkarılması. Fransız yargısı bunu şimdilik başarıyor gibi gözüküyor.

Sıradaki Davalı:

Silvio Berlusconi

Betül YILDIZHAN

Rüşvet ve yolsuzlukla suçlanan "Babişko" nun başı bu sefer dertte; çünkü Anayasa Mahkemesi Berlusconi ile yargı arasındaki dokunulmazlık duvarını yıktı.

İtalya'nın en zengin işadamlarından biri olan Berlusconi, holding yönetimi tecrübesi sonrası daha büyük çapta yönetimlere talip olmuş, 1994 yılında kurduğu "Forza Italia" partisi ile siyasete atılmıştı. Berlusconi'nin, bu girişimi başarıya ulaştı ve 9 ay gibi kısa bir süreliğine de ol-

sa başbakanlık yaptı. 2001 yılında görevi tekrar devralan Berlusconi, 2006 seçimlerini çok az bir farkla kaybedince koltuğu sol muhalefetin başı Romano Prodi'ye bıraktı. Fakat sol ağırlıklı koalisyonun ocak ayında çökmesi nedeniyle 2 yıl sonra yapılacak seçimlerde Berlusconi yüzde

47'lik oy oranıyla yeniden başbakan seçildi ve hala görevini devam ettirmekte.

Berlusconi, politik kimliğinden ziyade, skandalları, gaffaları ve hakkında açılan davalarla gündeme geliyor. 73 yaşındaki başbakana, düzenlediği partiye gelen kızların "Babişko" diye hitap ettiği or-

taya çıkmıştı.

Rüşvet ve yolsuzlukla suçlanan "Babişko" nun başı bu sefer dertte; çünkü Anayasa Mahkemesi Berlusconi ile yargı arasındaki dokunulmazlık duvarını yıktı.

Şeytan Üçgeni

Başbakanın hâlihazırda gündemde olan üç davası var. Bunlardan biri, Berlusconi'nin şirketi Mediaset'in Amerikan televizyon ve sinema haklarını paravan şirketler üzerinden alıp vergi kaçırıldığı iddiası ile açılan dava. Yalan ifade vermesi için Berlusconi'nin David Mills isimli avukata rüşvet verdiği iddialarına sahne olan Mediaset davası, ikinci bir davanın açılmasına da neden olmuştu: Mills davası. Berlusconi'den aldığı rüşvetle iki ayrı yolsuzluk davasında yalan ifade verdiği ortaya çıkan avukat David Mills, yargılama sonucunda 4,5 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Bu davada Berlusconi hakkında yapılan suçlamalar ise, dokunulmazlık yasası nedeniyle askıya alındı.

Mills, savunmasında, yalan ifade vermediğini sadece "bazı virajlarda yumuşak dönüşler" yaptığını açıklamıştı. Fakat virajı alamayan avukat 4,5 yıllığına özgürlüğünden olurken, yuvasından da oldu. Zira dava üzerine eşi İngiltere Kültür Bakanı Tessa Jowell ile yollarını ayırdı. Berlusconi ise ısrarla rüşvet vermediğini, kendisine yönelik suçlamaların siyasi olduğunu söyledi.

Bir diğer dava ise Mandadori Davası. Başbakanın şirketi Fininvest'in, Mandadori yayınevini ele geçirirken usulsüzlük yaptığı iddiaları üzerine açılan davada alınan karara göre, şirketin mağdur ettiği CIR holdinge 750 milyon Euro tazminat ödemesi ge-

recek. Davanın en can alıcı kısmıysa, kararda Fininvest'in yaptığı yolsuzluktan sahibi Silvio Berlusconi'nin de sorumlu olduğunun belirtilmesiydi.

Bu davada verilen rekor tazminat cezası, Başbakanı hayli kızdırdı. Berlusconi'nin sahibi olduğu gazetelerden biri olan Il Giornale, bu girişimi

başbakana karşı bir darbe girişimi olarak niteleyerek Başbakanı iktidardan uzaklaştırmak için yargının siyasete alet edildiğini iddia etti. Berlusconi ise, "Medyada çok alçak var. Bugün gazeteleri okuduysanız, gerçek hariç her şeyi bulursunuz. Neden olduğunuz yanlış bilgilendirmeyi görün. Zavallı İtalya

böyle bir bilgilendirme sistemine sahip," diyerek kendisine karşı cephe alan medyayı suçladı. Yani Berlusconi'ye göre suç onun değil, olayları çarpıtan medyanın; her şey yine "sadece" birilerinin kendisine sataşmasından ibaret.

Alfano Yasası

Berlusconi'nin, bahsi geçen davaları hasarsız atlatmasını sağlayan zırh, Alfano isimli yasa. 2008 yılında çıkartılan ve isim babalığını Adalet Bakanı Angelino Alfano'nun yaptığı yasa, Cumhurbaşka-

nı, Başbakan, Meclis Başkanı ve Senato Başkanı'na görev süreleri boyunca dokunulmazlık hakkı tanıyor.

Fakat Mills davası savcılarının dokunulmazlığın Berlusconi'nin yargılanmasını en-

gellediğini söyleyerek Anayasa Mahkemesi'ne başvurusu, işin boyutunu değiştirdi. Yasanın anayasaya uygunluğunun görüşüldüğü süreçte, erken seçim tartışmaları gündeme gelirken, kimi

hükümet yetkileri başbakanın görevden çekilmesi gerektiğini savundu. Öte yandan, muhalefet de referandum önerisinde bulundu; bir senato üyesi ise meclisin çıkardığı Alfano Yasası'nın

anayasaya uygun olduğunu savundu. Yasanın iptali durumunda hükümetin krize gireceğine kesin gözüyle bakanlar da var, iktidarla yargı arasındaki söz düellosunun şiddetleneceğini öne sürenler de. Siyasal arenada farklı senaryolar gündemdeyken, merakla beklenen karar 7 Ekim'de açıklandı ve anayasanın 138. (yasaların anayasaya uygunluğu) ve 3. maddelerine (eşitlik prensibi) aykırı bulunan Alfano Yasası iptal edildi.

Berlusconi'nin avukatı Ghedini, yasanın iptali üzerine bir açıklama yaptı ve "Başbakan ulusal ve ulusla-

rarası sorunlarla ilgilenmek yerine, açılacak davalarla uğraşmak zorunda kalmıştır" diyerek "tek amacı başbakanın göreve daha iyi odaklanması olan" masum yasanın iptalini kınadı.

Berlusconi ise trajikomik açıklamalar silsilesine duygularını açıklayarak başladı ve şokta olduğunu belirtti. Daha sonra şoktan kurtulmuş olacak ki, hiçbir şeyin umurunda olmadığını, üyeleri solcu bir mahkemeden zaten başka yönde bir karar beklemediğini, mahkemenin güvence değil adeta bir siyasi kurum olduğunu söyledi. Sonrasında yönünü

Cumhurbaşkanı ve basına çeviren Berlusconi, Cumhurbaşkanı'nın da solcu olduğunu, tarafsız davranmadığını ima etti ve "basının yüzde 72'si solcu. Devlet televizyonundaki tartışma programları solcuların elinde. Hepimizden kesilen paralarla maaş alıyor ama tutup bizi alay konusu yapmaktan kaçınmıyorlar" diyerek basına da payına düşen cevabı verdi. Son kertede ise, "herkes" in solcu olduğu ülkedeki kahramanın kendisi olduğunu şu coşku dolu sözlerle ilan etti: "Yaşasın İtalyanlar, yaşasın Berlusconi. İyi ki Berlusconi var. Eğer İtal-

yanların yüzde 70'inin desteklediği Berlusconi hükümeti olmasa, ülke solun eline geçecek. Bizdeki solun ülkemizi ne hale getireceğini de gayet iyi biliyorsunuz." Basının yüzde 72'si ve mahkemeler solcuyken nasıl yüzde 70'in sağ desteklediği, ya da yüzde 70 sağ desteklerken ülkenin nasıl olup da solun eline geçmiş sayılacağı ise ayrı merak konusu. Bütün bu açıklama/sataşma seansı sonrası, yola tam gaz devam edeceklerini belirten Berlusconi, referandum ve erken seçim söylentilerini yerle bir etmeyi de ihmal etmedi.

Turkuvaz çorap krizi

Konu tam yavaş yavaş soğumaya başlamış ve meclisin gaylerin haklarını koruyan yasayı iptal etmesi gündemin birinci sırasına oturacakken, Berlusconi hazırladığı gündem kokteyliyle ortalığı yine karıştırdı. Başbakan aıt Canale 5, dokunulmazlığın kaldırılmasında başrol oynayan bir yargıcın gizli kamerayla çekilmiş görüntülerini yayınladı. Görüntülerde kamera yargıcın turkuvaz rengi çorabına odaklandığı sırada dış ses "ne tuhaf" şeklinde yorum yapıyor. Yargıca dolaylı yoldan gay niteleme-

bulunan görüntüler, özel hayata saygı açısından bir utanç kaynağı. Yargıcın tercihleri, çorabının rengi, sigarasını yakış şekli kuşkusuz pek haber değeri taşıyor. Ama başbakanın "medya imparatorluğu", ona keyfi ya da kişisel konuları gündem maddesi yapma şansı veriyor. Fakat insanların özel hayatına müdahale etme hakkını nerden bulduğu bir muamma. Yargıcın Canale 5'e dava açmasını, davada Canale 5 ve sahibinin suçlu bulunmasını, bütün bu olaylar sonucu Berlusconi'nin suçlu

basına atmasını öngören bir senaryo herhalde pek şaşırtıcı olmaz.

Her ne kadar dokunulmazlığı kaldırılrsa da, Berlusconi'nin bu davalardan çok etkileneceği beklenmiyor. Zira bazı hukukçular başbakanın zaman aşımından yararlanabileceğini söylüyor. Berlusconi ise inatla bütün bunların kendisine karşı kurulan bir komplo olduğunu savunuyor. Hitap ettiği kitlenin özelliklerini çok iyi bilen ve medyayı çok iyi kullanan Berlusconi, halkın çoğunluğu tarafından destekleniyor. İki Ber-

lusconi hükümeti arası yaşanan Romano Prodi deneyiminden İtalyan halkının çıkardığı sonucun ise "politikanın naiflikle olmadığı" olduğu anlaşılıyor. Berlusconi'nin siyasi gücünü ekonomik gücünü arttırmak için kullanmasını bir kısım görmezden gelmeyi tercih ederken, bir kısım da görevden çekilmesi konusunda mutabık. Fakat Başbakan kendi adına son sözü söylemiş durumda: "Durmak yok, yola devam."

Çekler'den Taylandlı 'Gastarbeiter'lara Yeşil Işık

Zahide Tuğba ŞENTERZİ

Çek Cumhuriyeti'nin son dönem göçmen politikası icraatları bir hayli ilginç olaylara sahne oluyor. 2009 yılının şubat ayında küresel ekonomik kriz bahane gösterilerek uygulamaya geçen "göçmen işçilerin gönüllü geri dönüşü"

programı, Mayıs ayında 5 ülkeye çalışma ve ticaret amaçlı uzun dönem vizelerin kaldırılmasıyla pekiştirildi. Çok geçmeden, yalnız 5 ay sonra ise daha önce istenmeyen Taylandlı göçmen işçilerin geri dönmesi için tek-

rar yeşil ışık yakıldı. Peki, işsizliğin yüzde 8,5 civarında olduğu bu ülkede, işçiyeye ihtiyacımız yok açıklamaları yapan özel sektöre rağmen, para verilerek gönderilen istenmeyen işçiler neden geri çağırılıyor? Teknokrat hükümeti-

nin cevabı net: Yapılan araştırmalara göre yabancı işçiler "istihdam piyasası"nda tehlike arz etmiyor, çünkü yabancıların yaptığı işleri Çekler yapmak istemiyor!

Ekonomik krizle gelen "yabancı işçi temizliği"

Birçok AB ülkesi, 2008 yılında vuku bulan küresel ekonomik krizin neden olduğu ortam ve artan işsizliğe karşı göçmen alımını zorlaştırma/durdurma kararı aldı. İspanya ve Çek Cumhuriyeti gibi ülkeler ise göçmen alımlarını zorlaştırmakla kalmadı, "gönüllü eve dönüş" programlarıyla özellikle işsiz kalan göçmen işçilerin ülkelerine geri dönmelerini sağlamaya çalıştı.

Çek Cumhuriyeti'nde 2009 yılının başında başlatılan bu programı destekleyen hükümet çevresi, uygulamanın "ekonomik krizden olumsuz etkilenen göçmenlere çıkış yolu sunduğunu" savunuyor-

du. "Gönüllü eve dönüş" programı başvuran ilk 2000 kişiye kalacak yer (kayıt anından itibaren ülkeyi terk edene kadar), geri dönüş bileti ve 500 Eurocep harçlığı vermeyi taahhüt ediyordu. Ancak Çek Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı'nın bu dönemde yaptığı açıklamaya göre, ülkede krizden etkilenip işsiz kalma riski ile karşı karşıya kalan yabancı işçi sayısı 12 bin civarında.

"Ekonomik zorluklar nedeniyle yasa dışı olaylara karışıp ülkedeki kriminaliteyi yükseltmesinden" korkulan işsiz yabancıların geri dönüş bütçesi ilk aşamada ortalama 60 milyon Çek kronu

(yaklaşık 2,3 milyon Euro) olarak belirlendi. Dönemin İçişleri Bakanı Ivan Langer için bu geleceğe yapılan iyi bir yatırımdı, çünkü bu "sorun"un çözülmemesinin maliyeti daha yüksek olacaktı.

Sonuç? Çek Cumhuriyeti halen yabancıları ülkelerine geri gönderiyor. İlk aşamada bin 220'si Moğol bin 871 kişi "memleketine döndü". Aşırı talep nedeniyle İçişleri Bakanlığı 27 Haziran'da ikinci "eve dönüş" paketi ilan etti. Şimdiden 116 kişinin başvurduğu bu programdan 15 Eylül-15 Aralık tarihleri arasında oturum süresi dolmuş olanlar da yararlanabilecek.

Göçmen politikasındaki yenilikler bununla sınırlı kalmadı. İlk olarak nisan ayında yeni bir engelleyici/önleyici karar alındı ve 5 ülkeye (Moldova, Ukrayna, Tayland, Moğolistan ve Vietnam) uzun dönem çalışma vizeleri de kaldırıldı. Eylül ayından itibaren ise Özbekistan da adı geçen 4 ülkeyle aynı kaderi paylaşmaya başladı. Sadece Tayland dışında, çünkü Tayland'dan işçi alımına Eylül ayının sonunda yeşil ışık yanmış durumda.

Taylandlı yabancı işçilere çağrı var ama ihtiyaç yok

AB dönem başkanlığı esnasında güvenoyu alamayarak düşen koalisyon hükümetinin ardından gelen teknokrat hükümetin yaptırdığı analizler sonucunda engelleyici/önleyici politikalardan geri adım atılmaya başlandı. İçişleri Bakanı Martin Pecina'nın elindeki araştırma sonuçlarına göre, yabancı işçiler Çek "istihdam piyasası" için tehlike arz etmiyor, çünkü yabancılar Çeklerin ilgi göstermediği pozisyonlara yerleştiriliyor. Bakan, bu sonuçlara göre Çeklerin Moldova, Ukrayna, Moğolistan ve Vietnam'a da kapılarını açması gerektiğini

düşünüyor. Ancak şimdilik yeşil ışık yalnızca Taylandlılar için yandı ve resmi açıklamalara göre kapılar başka ülkelere açılmayacak.

Özel sektörün yabancı işçi alımına olan bakış açısının mevcut hükümetinkinden farklı olduğunu söyleyebiliriz. Şu an için Çek Cumhuriyeti'nin işsizlik oranı ortalama yüzde 8,5; yaklaşık 500 bin kişi işsiz ve buna karşılık 40 bin iş imkânı bulunuyor. Boş yerlerin çoğuna işçiler alınacak. Bu tablodan yola çıkan özel şirketler, yabancı işçilere gerek olmadığı görüşünde. Örneğin, önceleri yabancı işçi çalıştıran Elektro-

technika Úvaly firmasının sahibi olan Břetislav Ošťádal'a göre, "kriz nedeniyle Çekler'den gelen talep yeterli, onun için yabancılar gerek yok." Uzmanlara göre yabancı işçilerden ilerleyen zamanlarda faydalanılabilir. Özellikle piyasanın canlanmasıyla ortaya çıkacak kısa vadeli ihalelerde, Çek şirketlerin yerliden ziyade yabancı işçilerden yararlanacağına kesin gözüyle bakılıyor.

Yabancı işçilerin ekonomik krizin yol açtığı sorunlardan kurtulmasını sağlamak, ülkedeki kriminaliteyi azaltmak, işlerinin ellerinden alındığını düşünen Çeklerin

zenofobik yaklaşımlarını dizginlemek, işsizlik oranını düşürmek gibi "ulvi" ama bir o kadar da çelişkili amaçlarla çıkılan bu yolda uygulanan politikaların ne denli etkili olacağını zaman gösterecek. İktisadi yarar bağlamında görünürde tek kazananı olan bu uygulamada, "galip" gelenin "galibiyeti" de göreceli olacak. Çünkü kullanan hedeflere ve sayısal verilere bakıldığında, yeni politikaların da önlemlerin de yetersiz kalacağı kolaylıkla tahmin edilebilir.

Lizbon Antlaşması

Gökşen ÇALIŞKAN

Avrupa Birliği'nde değişim rüzgârları esiyor. Aday ülke konumundaki Türkiye gelişmeleri yakından takip etmese de aslında Birliğin kendisi Türkiye'nin üyelik sürecini de yakından etkileyen önemli bir dönemeçten geçiyor.

İlk anayasa denemesini 2005 yılında Fransa ve Hollanda'dan gelen "hayır" cevabıyla rafa kaldırmak zorunda kalan Birlik, ikinci denemeyi bu kez "anayasa" kelimesini kullanmaktan çekindiği "Lizbon Antlaşması"yla yaparken aynı sonu yaşamamak için üye ülkelerle sıkı pazarlıklara girdi.

Yakında yürürlüğe girmesi kesinleşen Antlaşma'nın onay sürecinde görüldü ki, itiraz hakkını kullanan ve kolayca "evet" demekten çekinerek birliğe dış bileyen her üye ülke istediği ödünleri koparmayı başardı.

Tüm üye devletlerin onayına sunulan Lizbon Antlaşması'na 2008 yazında İrlanda'da düzenlenen referandumdan yüzde 53,4 "hayır" oyu çıkması moralleri bozmuştu. Bunun üzerine Almanya ve Çek Cumhuriyeti'nde antlaşmanın anayasaya uygunluğunun incelenmesi, Polonya'da ise antlaşmanın geleceğine yönelik artan soru işaretleri, Birliğin 27 üyeyi hazmedecek yeni bir kurumsal kimliğe bürünmesinin önünde engel oluşturdu.

Birlik, bu engelleri aşabil-

mek içinse tek çareyi "sorun" çıkaran ülkelerle pazarlık masasına oturmakta buldu. Haziran 2009'da Lizbon Antlaşması'nın Alman Anayasası'na aykırı olmadığına karar verilmesinin ardından, İrlanda'da da 2 Ekim'de yapılan ikinci referandumda bu sefer yüzde 67,1 oranında "evet" çıkması, AB liderlerinin yüzünü güldürdü. İkinci referandumda İrlanda'nın antlaşmaya verdiği desteğin geçen yıla kıyasla yüzde 20 oranında artmasının bir nedeni küresel mali krizin İrlandalılar üzerindeki olumsuz etkisi. Ancak AB'nin İrlandalılarla endişelerini giderecek taahhütlerde bulunmasının çok daha etkili olduğunu söylemek mümkün. Birlik antlaşma metninde herhangi bir değişiklik yapmasa da yıl içerisinde aldığı kimi kararlarla İrlandalılara, Avrupa Komisyonu'ndaki üye sayılarını koruyabilecekleri, vergi oranları, tarafsızlık ve kürtaj gibi kimi hassas konularda kendilerine herhangi bir dayatmada bulunmama çağrı güvencelerini vermişti. İrlanda'nın ardından Polonya da, Temel Haklar Şartı'ndan muaf tutularak Lizbon Antlaşması'nı 10 Ekim'de onayladı ve AB'nin Antlaşma'nın kabulüne bir adım daha yaklaşmasını sağladı. Polonya'nın onayı ardından gözler Çek Cumhuriyeti'ne çevrilirken, ekim ayı

sonunda yaşanan diplomasi trafiği "iyi pazarlık" yapanın karlı çıktığını bir kez daha gösterdi.

Avrupa Birliği liderleri, AB'ye şüpheli bakışıyla tanınan Çek Cumhurbaşkanı Vaclav Klaus'a Lizbon Antlaşması'nı imzalaması karşılığında istediği garantileri ve Temel Haklar Şartı'nda muafiyet sağlamayı kabul etti. Klaus, Çek Cumhuriyeti'nin Temel Haklar Şartı'ndan tamamen muaf tutulmasına özel bir önem veriyor, zira Şart'ın İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ülkeden sürülen etnik Almanların Avrupa Adalet Divanı'na giderek mülkiyet hakkı talebinde bulunmalarına imkân tanıyacağını iddia ediyor. Birlik söz konusu metnin geriye dönük işlemeyeceği yönünde teminat vermiş durumda. Çek Cumhuriyeti'ne istenen garantileri sağlamak konusunda mutabık kalan AB liderleri, Klaus'un da Lizbon Antlaşması'nı geciktirmeden hemen imzalaması talebinde bulunuyorlar. Şu anda Çek Anayasa Mahkemesi'nin incelemesine tabi tutulan antlaşmaya ilişkin kararın Kasım başında açıklanması bekleniyor. 17 Çek senatörün şikayeti üzerine mahkeme, Lizbon Antlaşması'nın bir Avrupa "süper devleti" kurulması için yasal zemin hazırlayıp hazırladığını inceliyor. Senatörler böyle bir durumun Çek

Anayasası'nı açıkça ihlal ettiğini savunuyor. Anayasa mahkemesinden sonra nihai karar için top Klaus'a geçecek.

Klaus eğer süreci sekteye uğratacak başka bir hamlede bulunmaz ve Antlaşmaya "evet" derse birlik tarihinde yepyeni bir dönem başlayacak. Aksi durumda ise birliğin Çeklerle yeniden pazarlık masasına oturması gerekecek. Pazarlık süresi geciktiği takdirde birliği daha zor günler bekleyebilir. Zira şu aşamada Lizbon Antlaşması'nın önündeki görünür engel Çek Cumhuriyeti gibi dursa da, kimi uzmanlar İngiltere'de yaşanan gelişmelere de kulak verilmesi gerektiğini söylüyor.

Avrupa Birliği'nin şüpheli üyelerinden İngiltere, her ne kadar antlaşmaya onay verse de olası erken seçimle birlikte Muhafazakâr Parti'nin yeniden güç kazanması durumunda tüm bu süreci sekteye uğratabilir. Zira İngiliz Muhafazakâr Parti Lideri David Cameron, Lizbon Antlaşması'nın onay sürecinin bitiminden önce iktidara gelmesi durumunda, İngiltere'nin referandum yoluna gideceğini ilan etmiş durumda. Cameron'un bu olası "şantajı" karşısında Birliğin ne gibi ödünlerle İngilizlerin karşısına çıkacağını şimdiden kestirmek güç.

Lizbon neler getirecek?

AB Başkanlığı ve Dışişleri Yüksek Temsilciliği:

Lizbon Antlaşması ile 6 aylık dönem başkanlıklarının yer-

ni, iki buçuk yıl için Konsey'in ve Parlamento'nun seçimi ile işbaşına gelecek "AB Konsey Başkanlığı" alacak. Rotasyon

usulüyle işleyen ve her üye-ye Birliği temsil etme hakkı tanıyan "dönem başkanlığı" yerine "Başkan"ın seçimle işba-

şına geleceği bir sistem gelecek. Bu ise, hem psikolojik olarak, hem de yetki ve temsil açısından AB'nin dış tem-

silinin ulusal gelişmelerden minimum düzeyde etkilenecek şekilde yürütülmesinin yolunu açacak.

Lizbon Antlaşması ile Birliği güvenlik ve dış ilişkiler konularında uluslararası arenada temsil edecek bir **Dışişleri Yüksek Temsilcisi** atanacak. Bu yüksek temsilci, Birliğin dışişleri bakanlarının bir araya geldiği Konsey toplantılarına da başkanlık yapacak.

Eski İngiltere Başbakanı Tony Blair, Lüksemburg Başbakanı Jean Claude Juncker ve Hollanda Başbakanı Jan Peter Balkenende AB Konseyi başkanlığına en yakın isimler olarak öne çıkarken, oldukça geniş yetkilerle donatılacak AB dışişleri bakanının büyük ölçüde Fransız-Alman eksenince belirlenmesi bekleniyor.

İngiltere ve Fransa Blair'in adaylığına destek verirken, Almanya, Belçika ve Hollanda mesafeli yaklaşıyor. Blair'e yönelik eleştirilerin merkezinde eski Bush yönetiminin Irak'ta başarısızlıkla sonuçlanan politikalarına destek vermiş olması ve Blair'in Euro bölgesi dışındaki İngiltere'nin vatandaşı olması yatıyor.

Çifte çoğunluk: Lizbon'un yürürlüğe girmesi ile daha etkin ve etkili bir karar alma mekanizması için Konsey'de nitelikli oy çoğunluğunun arandığı politika alanlarının sayısı da artırılabilecek. Buna göre,

Konsey kararlarında 2014 yılından itibaren "çifte çoğunluk" şartı aranacak. Bu durum, Birlik kararları için üye ülkelerin yüzde 55'inin oyu ve en az 15 ülke ile toplam nüfusun yüzde 65'ine sahip ülkelerin oylarını gerekli kılıyor. İçeriği böyle değiştirilen nitelikli çoğunluk oylama sistemi, Birliğin ortak tutum takınmakta zorlandığı özellikle sığınma, göç, suçla mücadelede polis ve adli işbirliği de dâhil olmak üzere 40 adet politika alanını kapsayacak şekilde genişletilecek. Nitelikli çoğunluk ile karar alınacak alanların sayısındaki artış ile Konsey toplantılarının kamuoyuna açık gerçekleştirilecek olmasını AB'deki demokrasi açığını gidermeye yönelik önlemler olarak yorumlamak mümkün.

Komasyon üye sayısı: Antlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak 2014 yılına kadar, beş yıllık dönemlerle her devletten bir temsilciyle çalışacak olan Komasyon, 2014 yılından itibaren üye devletlerin üçte ikisinden gelen üyelerden oluşacak. Üye ülkeler rotasyon temelinde üye ülkelerin coğrafi büyüklükleri ve nüfusları göz önünde bulundurularak seçilecek. Fransa ve Almanya gibi AB'nin "büyük güçlerinin" Komasyon üyelerinden nasıl vazgeçeceklerini kestirmek şu aşamada

güç.

Lizbon Antlaşması ile Komisyon Başkanı'nın Parlamento tarafından seçilmesi de, AB tarihinde tarafsızlığı ve bağımsızlığı ile bilinen bu organın "politik" bir rol kazanması riskini doğuruyor.

Parlamento üye sayısı ve yetkileri: Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girmesiyle Avrupa Parlamentosu'nun şu an 785 olan üye sayısı, 750'ye inecek. Üye ülkeler en az 5, en fazla 96 üye ile temsil edilecek ve ülkelerin Parlamento'da temsil edecek üye sayısına ilişkin son karar AB Konseyi'nde olacak. Ayrıca, karar alma sürecinde Parlamento'nun rolünü artıran ortak karar (co-decision) usulüne ilişkin AB politika alanları genişletilecek. Parla-mentonun Avrupa Birliği yasama süreci, bütçe ve uluslararası antlaşmaların onaylama sürecindeki yetkileri ve ağırlığı artırılmış olacak.

Temel Haklar Şartı: Medeni ve siyasal haklar ile sosyal haklara yer veren, ancak hukuki bağlayıcılığı tartışılmalara neden olan Temel Haklar Şartı da Lizbon Antlaşması ile birlikte bağlayıcı hale gelecek. Lizbon Antlaşması'nda Çek Cumhuriyeti'ne Temel Haklar Şartı'ndan muafiyet tanınması halinde aynı taviz, eski Çekoslovakya'nın diğer üyesi Slovakya'ya da verilmesi öngörülmüyor. Lizbon Antlaşması müzakerelerinde

Temel Haklar Şartı'ndan çalışma hukukunu etkileyeceği gerekçesiyle İngiltere ve eşcinsel evliliği meşrulaştıracağı gerekçesiyle Polonya 2007 yılında muaf tutulmuştu. Danimarka da adalet ve işçileri konusunda muafiyetini koruyacak, ancak istediği alanlarda sisteme dahil olma imkanına kavuşacak.

Ulusal meclis ve halklara daha fazla yetki: Antlaşma ulusal meclislerin ve AB vatandaşlarının söz hakkına da önem veriyor. Ulusal meclislerin üçte birinin talebi ile Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan tasarılar yeniden incelenmek üzere Komasyon'a geri iletilebilecek. Aynı şekilde vatandaşlar 1 milyon imza topladıkları takdirde AB yasalarının yeniden gözden geçirilmesini sağlayabilecek.

2004'te hazırlanan anayasa metni ile daha önceki tüm AB antlaşmalarının tek metinde toplanması hedeflenmişti. Yeni metin ise siyasi ve parasal açılardan Avrupa Birliği'nin temelini oluşturan Maastricht (1992) ve Avrupa Topluluğu'nun kurulmasını sağlayan Roma Antlaşması'nda (1957) değişiklikler yapılmasını öngörüyor. Lizbon Antlaşması metninde AB için bir bayrak ve bir marş belirlenmesi gibi simgesel adımlar atılmasından söz edilmiyor. Var olan uygulamalar ise sürecek.

Türkiye'ye etkisi

Lizbon Antlaşması, AB kurumsal yapısında getirdiği değişikliklerle Birliğin yeni üye alma ve bunları hazmetme kapasitesini de genişletecek. Şu anda 12 üye için tasarlanmış bir sistemle işleyen AB, Lizbon'la 27 üyeli sistemi yürürlüğe koyacak. Türkiye, AB için hazırlığını sessiz sedasız sürdürürken AB'nin daha işlevsel bir kurumsal yapıya kavuşması önem taşıyor. Ancak büyük

nüfusu ve ekonomi potansiyeli ile Türkiye, Lizbon sistemi içerisinde dahi kolay hazmedilebilir bir ülke konumunda görülüyor. Bu konuda görüşler iki yönde. Lizbon'un yürürlüğe girmesiyle başlayan süreçte Türkiye'nin karşısına "imtiyazlı ortaklık" konusunun tekrar çıkması muhtemel. Ancak bununla birlikte Türkiye'nin üyeliği için bir dizi siyasi ve ekonomik neden

varken kurumsal yapının ülkeyi içine alacak şekilde revize edilmesi de imkânsız değil. Lizbon Antlaşması'nın getirdiği değişikliklerle karar alma sürecinin daha kolay işleyeceği göz önünde bulundurulduğunda, bu konunun sorun yaratmayacağını söylemek de mümkün. Çek Cumhuriyeti'nden gelecek son bir "evet" yanıtı, Birlik tarihinde yeni bir sayfa açacak. Avrupa Birliği ulus-

lararası arenada umduğu etkin güce kavuşacak mı bunu şimdiden söylemek zor, ancak kendi açmazlarının bilincinde olup bunları çözmeye yönelik irade gösteren bir oluşumun önümüzdeki yıllarda attığı her adım da konuşulacak.

IMF Değişiyor, Avrupa Direniyor Yönetim Reformunda 'Sıkı Pazarlık'

Esra AKGEMCI

Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası Grubu'nun 2009 Yıllık Toplantıları, 6-7 Ekim'de İstanbul'da yapıldı. Toplantının ana konularından biri IMF'nin görev tanımıyla makroekonomi ve finans politikalarının yeniden gözden geçirilmesi ve düşük gelirli üye ülkelerin karar aşamasına katılımını artırmayı amaçlayan kota ve tem-

sil reformunun hayata geçirilmesi idi. Kısacası IMF, ekonomik kriz ortamında üye ülkelerin ihtiyaçlarına cevap verebilmek için yeni bir yapılanma aşamasına girmek zorunda kalmıştı.

İstanbul toplantısında IMF'nin yeni karar alma mekanizmasında gelişmekte olan devletlere daha fazla oy hakkı verme fikrine en çok karşı

çıkılan ise Avrupa oldu. Avrupalı devletlerin IMF reformlarına neden bu kadar direndiklerini tahmin etmek zor değil. Bilindiği gibi, bu zamana kadar devam eden geleneye göre, IMF Başkanı Avrupalı olurken, Dünya Bankası Başkanı ABD'li oluyordu. Oysa son G-20 Zirvesinde alınan kararlara göre, 2011 yılına kadar IMF'nin

oylama sisteminde yapılacak değişikliklerle, IMF Başkanı'nın seçiminde bundan sonra milliyetin önemi olmayacak. Bu yüzden, Fransa, Almanya ve İngiltere gibi büyük Avrupa ülkeleri, Fon'un kurulmasından bu yana sahip oldukları öncelikli konularını kaybetmek istemiyorlar.

IMF gerçekten değişiyor mu?

1945'te kurulan IMF, bugün neredeyse dünyanın tüm ülkelerini kapsayan 186 üyeli uluslararası bir kuruluş. IMF, "uluslararası finans sistemlerinin istikrarını sağlamayı" hedeflemiş bir kurum olarak, böyle bir istikrardan söz edilemeyen küresel ekonomik kriz ortamında meşruluğunu kesinleştirmenin ve etkinliğini artırmanın yollarını arıyor. Gelişmekte olan ülkelerin kredi için başka yerlere başvurduğu bir dönemde, "meşruiyet krizi"ni aşmaya çalışan IMF, bir süredir kredi mekanizmalarını gözden geçiriyor, yeni kredi imkânları

ve koşulları sunarak daha esnek bir yapı oluşturmaya ve gerekli yönetim reformlarını tamamlanmaya çalışıyor. IMF Başkanı Strauss-Kahn, temsil gücü daha yüksek bir IMF'nin ülkelere kriz anlarında daha çok güven vereceğini söylüyor. Bu doğrultuda yaklaşık iki yıl süren bir tasarım aşamasının ardından "Kota ve Temsil Reformu" 28 Nisan 2008'de IMF Yönetim Kurulu tarafından oçoçlukla kabul edildi. Bu reformun amacı, düşük gelirli IMF üye ülkelerinin karar aşamasına katılımını ve temsilini artırırken, kotaların değişen

ekonomik dengelere daha duyarlı olmasını sağlamak. Ayrıca bugüne kadar üye ülkelere uyguladığı programların sosyal etkilerini göz ardı eden IMF, bugün "sosyal harcamaların aynı seviyede tutulmasından veya mümkünse arttırılmasından" söz ediyor; yapısal reformların, toplumun en savunmasız kesimlerini koruyacak şekilde tasarlanacağını taahhüt ediyor. Fransız siyasetinin sol kanadından gelen IMF Başkanı Dominique Strauss-Kahn, her ne kadar İstanbul toplantısında sosyalist bir öğrencinin saldırısına maruz

kaldıysa da, her fırsatta hala sosyalist olduğunu dile getiriyor. Bütün bunlar IMF'de gerçekten radikal bir değişim yaşanabileceğine dair işaretler olabilir mi yoksa IMF sadece imajını mı tazelemeye çalışıyor, bunu zaman gösterecek. Fakat IMF yönetimindeki reform sürecine başından beri muhalefet eden Avrupa ülkelerinin direnişi gösteriyor ki, enazından kısa dönemde Fon'daki mevcut güç dengesinin değişmesi olası görünmüyor.

IMF Yönetiminde Avrupa'nın öncelikli konumu

IMF'nin mali kaynaklarının en büyük kısmını, kota katkıları oluşturuyor. Her üye ülkenin dünya ekonomisindeki yerine bağlı olarak bir kota seviyesi var. Üyelerin kotası, IMF'ye olan maksimum finansal yükümlülüklerini, oy haklarını ve IMF'nin finansal kaynaklarına olan erişimlerini belirliyor. Buna göre ABD toplam oyların yüzde 17'sine sahip ve en büyük karar verici durumunda. Buna karşın AB'nin 4 büyük ekonomisini oluşturan Almanya, Fransa, Britanya ve İtalya'nın birlikte ellerinde tuttukları oy oranı yaklaşık yüzde 20. Hali hazırda sanayileşmiş ülkelerin IMF'deki toplam oy hakkı yüzde 57 iken, gelişen ülkelerin oranı yüzde 43 düzeyinde kalıyor. Son G-20 zirvesinden sonra, oy kullanım hakkının yüzde 50-50 olarak değişebileceği ifade edildi. Avrupa Komisyonu Başkanı José Ma-

nuel Barroso ve Avrupa Komisyonu'nun Mali İşlerden Sorumlu Üyesi Joaquín Almunia da bu zirvede alınan kararlara imza attılar. ABD Hazine Bakanı Timothy Geithner sonunda Avrupalı meslektaşlarını ikna ettiği için memnun bir ifadeyle şunları söyledi: "Avrupalı ülkeler IMF'nin oy oranlarının revizyonundan geçirilmesi gerektiğini kabul ettiler. Olması gereken en doğru şey bu ve böyle de olacak".

Fakat kota ve oy oranları IMF yönetiminin sadece bir yönü. Diğer yanda IMF'nin karar alma organı olan İcra Kurulundaki temsilci sayısının da büyük bir önemi var. IMF'nin İcra Kurulu'nda ülkeleri veya ülke gruplarını temsil eden 24 üye var ve bu üyelerin 8'i Avrupa'yı temsil ediyor. IMF'nin karar organında sadece bir tek üyeyle temsil edilen ABD, temsilci sayısını

2010'da 22'ye, 2012'de 20'ye düşürmek istiyor. Bu da IMF Yönetim Kurulunun üçte birine sahip olan Avrupalıların baskın güçlerini yitirmeleri anlamına geliyor. Bu yüzden Avrupa, ABD'nin baskılarına rağmen, İcra Kurulu'ndaki 8 üyesinden birini bile çekmeyi kabul etmedi. Avrupalı liderler Çin'in Fondaki hissesinin artırılmasını kabul etmekle birlikte, IMF'deki finansal kaynaklarının 50 milyar Euro artırılmasını istemeyi de ihmal etmediler. Avrupalılar, IMF yönetiminde radikal reformlara direnmeye devam ediyorlar ve sadece küçük değişikliklere izin veriyorlar. Şimdilik Barack Obama yönetimi de IMF'nin oylama sisteminde yalnızca yüzde 5'lik bir oy değişimi öneriyor. Nisan 2008'de üzerinde anlaşılan reformlar onaylanıp uygulanırsa, 54 üye ülkenin kotası

arttırılacak. Bu ülkeler içerisinde Çin, Kore, Hindistan, Brezilya ve Meksika en büyük kazancı sağlayacak. Ancak, kota ve oy hakkında öngörülen değişiklikler o kadar küçük ki IMF yönetim mekanizmalarına büyük bir etkisi olmayacak ve IMF'ye daha dengeli bir temsil yapısı kazandıracak meşruluğunu arttırmaya yetmeyecek. Ne var ki, son reform paketi de sadece düşük gelirli ülkelerin temsilini arttırmak için temel oyların üçe katlanması, bu ülkelerin personel sayısının artırılmasını ve Kurul'daki Afrika ülkelerine ait iki koltuk için Alternatif Yönetim Direktörü atanmasını içeriyor. Bu, devam etmekte olan reformların sadece ilk aşaması.

Bir sonraki adım, yine G-20 ile beraber Ocak 2011'e kadar atılacak. Bu kapsamda her beş yılda bir kota ve oy oranları yeniden düzenlenecek. Amaç üye ülkelerin dünya ekonomisindeki konumlarında yaşanan değişimlerin kotalarına yansıtıldığı ve gereğinden az temsil edilen ülkelerin kota paylarının artırıldığı dinamik bir mekanizma oluşturmak. Bu durumda en büyük değişiklik Çin'in durumunda ortaya çıkıyor. Çin'in IMF'de sahip olduğu oy hakkı sadece yüzde 3.66. Oysa Çin, dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisi olarak gösteriliyor ve bu durumda küresel finans sisteminde daha büyük bir rol oynaması gerekiyor. Ayrıca, Çin'in IMF'ye daha sıkı bağlarla bağlanmasının ABD'nin de çıkarına olduğu yorumları yapılıyor. Diğer yandan Avrupa basınında Çin'in kısa bir süre içinde IMF'de Fransa ve Britanya'nın oy gücünü bastıracağına dair kaygılar sıkça dile getiriliyor. Görünen o ki, Yönetim Kurulu'ndaki dominant konumlarının değişmesine ve oy oranlarında önemli bir azalışa izin vermeyen Avrupalı üyeler, IMF reformlarının önünde en büyük engel olmaya devam edecek. Çin başta olmak üzere diğer gelişen ekonomilerin IMF'deki söz hakkı artsa da oransal olarak batı ekonomilerinin kontrolünü kaybettirecek kadar olmayacak. Ve IMF'nin başında uzun bir süre daha Asyalı ya da Afrikalı bir başkan görmek mümkün olmayacak. Çünkü Avrupalılar oyunun kurallarını değiştirmemekte kararlı.

Sakız Aromalı Barış

Erdem GÜNEŞ

Sakız ağacının gövdesinde bir çentik açarsınız, ağaç ağlamaya başlar. Sonra ağacın gözyaşları kurur ve sakıza dönüşür. Bu olağanüstü ağaç dünya üzerinde yalnızca Sakız Adası'nda ve Alaçatı'da yetişiyor. Bu endemik özellik, Ege'nin iki yakasını bir araya getiriyor. Sakız adası Türkiye'ye çok yakın, Çeşme'den binilecek bir feribotla 45 dakika içinde adaya ulaşılabilir. Ancak son zamanlarda İzmirli için Sakız Adası'na ulaşmak bundan daha da kolay.

Alsancak İskelesinden Liman'a doğru giderken Yunan konsolosluğunun hemen yanında şirin bir kafede konuklarını bekliyor Sakız Adası. Ada'da yaşayan üç Yu-

nan genç girişimci üç yıl önce İzmir'e geldiklerinde, Alsancak'ta içtikleri bir frappenin tadını beğenmeyerek burada bir kafe açmaya karar veriyorlar. Kendilerine bir de Türk iştirakçi buluyorlar. Reçeller, hamur işleri, sakızlı kahve satmaya başlıyorlar... Sakız Adası Kafe'nin kıymeti ise sakızlı muhallebilerinden çok İzmir'de açılan "ilk" Yunan işletmesi olmasından kaynaklanıyor. Sakız Adası Kafe, Atina'da Syntagma Meydanı'nın hemen arka sokakındaki Güllüoğlu Baklava gibi çok kültürlülük simgesi olarak göze çarpıyor. İzmirli Yunan dostlarının kentlerine dönmesinden oldukça memnun, Yunanlar da öyle. Kafe bu birleştirici özel-

liğiyle 19 Ekim'de Guardian gazetesinde yer alan bir habere konu oldu. Haber, kafenin Türk Yunan ilişkilerinde

Mübadele'den Sonra Bir İlk

1922'de Yunan işgal güçleriyle birlikte İzmirli Rumlar da şehri terkedip ya adalara ya da Yunanistan'a gitmek zorunda kalmışlardı. 1923'te imzalanan mübadele sözleşmesiyle de geriye kalanlar büyük acılar içinde kendi öz vatanlarından kopararak, malları haraç mezat satılarak, yollara sürülmüştü. O korkunç yılları anlattığı ünlü "Benden Selam Söyle Anadolu'ya" eserinde Dido Satriou şöyle der: "...korkuyu hala hissediyorum, kökünden kopmuş bir çalı gibiydim..." O korku ve ezi-

yetin etkileri uzun yıllar insanların hayatlarından silinmeyecekse de, iki devlet arasındaki sancılı yıllar kısa sürmüş, 10 yıl sonra, 1930 yılında İkamet Ticaret ve Seyrisefin Antlaşması imzalanmıştı. Bu anlaşma ile Avrupa bütünleşmesinin kurumsallaşmasının daha fikri bile ortaya atılmamışken, Türkiye ve Yunanistan kendi aralarında vizesiz serbest dolaşımı başlatıyordu... Ta ki 1930 anlaşması 1964 Kıbrıs olayları nedeniyle Türkiye tarafından feshedilene dek...

'Türkiye'nin AB içindeki Yeni Avukatı': Yorgo Papandreu

Eylül ayı sonunda küresel ekonomik krizin etkilerinin sebep olduğu erken seçimden sağcı Karamanlis'e büyük fark atarak çıkan sosyalist PASOK lideri Yorgo Papandreu, geleneksel olarak ilk ziyaret edilen Kıbrıs yerine Türkiye'ye gelerek ayağının tozuyla İsmail Cem'in mezarını ziyaret etti. Bu vefa ziyaretine Başbakan Tayyip Erdoğan'ın da anlamlı bir karşılık vererek programını

iptal etmesi ve Papandreu'yu kabul etmesi iki ülkenin de kurulacak "Ege Barışı" için hevesli olduğunu gösteriyordu. Papandreu dış politikasında önceliği Türkiye'ye vereceğinin işaretlerini en başından ortaya koymuştu zaten. Sosyalist lider 9 milyon nüfuslu ülkesinin Türkiye'yi caydırıcı bir ordusunun olmayacağını, Türkiye ile ilişkilerini Avrupa Birliği ve NATO üzerinden kurması gerekti-

ğini iyi biliyor. Bu yüzden de komşuları ile iyi ilişkiler içindeki Türkiye'nin AB üyeliğini sonuna kadar destekleyeceğini ilan etmiş durumda. Bununla yetinmedi, Avrupa'nın önde gelen siyasetçilerinin ağızına dahi almadığı ve Genişlemeden Sorumlu Avrupa Komisyonu üyesi Olli Rehn'in ilgili soruları ısrarla göz ardı ettiği Türkiye'nin üyelik tarihi konusunda da çok iyimser bir öneri getirdi: Papandreu,

"2014 gerçekçi bir tarih" diyor. Papandreu'nun dış politikadaki yol haritası, "Türkiye'nin AB içinde avukatlığını yapmak, yavaşlama dönemine giren Türkiye-AB müzakerelerini hızlandırmak ve böylece Türkiye'yi yükümlülüklerini yerine getirmeye zorlamak" üzerine kurulu.

İş birliği, işbirliği

Öte yandan geride bıraktığımız hafta İzmir Ticaret Odası'nın ev sahipliğinde düzenlenen Türk-Yunan ortak iş forumuna Yunanistan'dan 35 firma katıldı. Forumdaki ortak temenni, Türkiye'ye vize uygulamasının orta-

dan kalkmasıydı ancak ilk adım olarak AB üyesi olmayan Norveç'in yaptığı anlaşmalarla sağladığı gibi Türkiye ile Yunanistan arasında da vize muafiyetinin olması ve bu sayede ticaretin gelişmesinin sağlanması

önerildi. Türk Hava Yolları'nın ve Pegasus'un İzmir ile Atina arasında karşılıklı seferleri başlatması özellikle Türkiyeli firmalarla ortaklık içinde olan Yunan işadamları için bulunmaz bir fırsat olarak değerlendirildi. Gelecek

yıl 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde Sisam Adası ile Kuşadası arasındaki 1100 metrenin teknelerle örülerek bir barış zinciri oluşturulması kararlaştırıldı.

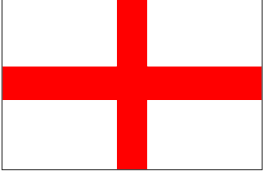

Avrupa'nın Bayrakları

Yigit KÖSEÖĞLU

Britanya

İngiltere Kralı I. Richard, İngiltere'yi koruduğuna inanılan Aziz George'un sembolü olan haçın (kırmızı), beyaz bir zemin üzerine yerleştirilmiş şeklinin İngiltere bayrağı olmasını uygun bulduğunda yıllar 1194'ü gösteriyordu.

Böylece İngiltere'nin bugün de kullandığı bayrak ortaya çıkmış oldu. Bu dönemde bir İngiliz lorduna İskoçya ile bir birlik kurmayı düşünür müsünüz diye sorsaydınız büyük bir olasılıkla sizin deli olduğunuzu düşünürdü. Kimse'nin aklına bile gelmeyecek olan birlik fikrinin ilk temeli olarak nitelendirilebileceğimiz -ama ileride de bahsedeceğimiz üzere İngiltere açısından pek de böyle ele alınmayan ya da ele alınmak istenmeyen olay- 1536'da VII. Henry'nin hanedanlığı sırasında gerçekleşti. Birlik Kanunu (The Act of Union) ile Galler kendini İngiltere'nin bir parçası, bir vilayeti olarak ilan etmekteydi. O zaman daha farkında olunmasa da, Büyük Britanya bayrağı üzerinde mazisi o günlere dek götürülen tartışmalardan biri

de böylece doğmaktaydı: Galler'in bayrak üzerinde temsili meselesi.

Hikâyenin büyük dönüm noktası ise, İskoç Kralı VI. James'in 1606'da İngiliz tahtına oturmasıyla oldu. Artık I. James olan İngiliz kralı, daha katıldığı ilk parlamento toplantısında İskoçya'nın ve İngiltere'nin tek bir kral altında birleştirilmesi düşüncesini dile getirdi. Devletlerin parlamentoları bağımsızlıklarını koruyacaklardı. Bu fikre büyük çoğunluk tepki göstermiş olsa da, James artık kendine nasıl seslenilmesi gerektiğini açıklamıştı: Büyük Britanya Kralı James.

Bu çözüm, başka bir sorunun da habercisiydi: Kralın gemisine hangi bayrak çekilecekti? İskoçya bayrağı mı, İngiltere bayrağı mı? 12 Nisan 1606'da yayınlanan bir fermanla, İskoçya'nın koruyucu azizi olan Aziz Andrew'un İskoç bayrağının üstünde de yer alan haçı bundan böyle etrafına beyaz şeritler çekilmiş Aziz George haçının (İngiltere) altında yer alacağı ve bayrağın kullanımını sadece denizlerde olacak şekilde sınırlandırılmaktaydı. Taraflar kendi bayraklarını ülkelerinde kullanmaya devam edeceklerdi.

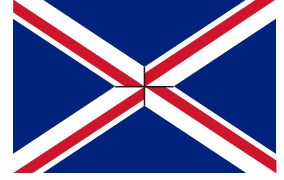
İşte daha sonra İskoçya'nın İngiltere ile birleşmesi ile adı "The Union" olacak olan bay-

rak doğmuştu ama bugüne kadar sürecek olan diğer bir tartışma da başlamaktaydı: İskoçya Bayrağı neden alttaydı? Genel olarak verilen cevap kraliyet armacılığı geleneğinin böyle olmasıydı. Kimilerine göre, İngiltere belki de İskoçları ezme fırsatını kaçırmak istememişti. Aslında bayrağın oluşumunda gerek İskoçlar gerekse İngilizler kendi bayraklarından ödün vermiş ve Birlik oluşmuştu ve bir birlik de ancak bu şekilde oluşabilirdi.

1707'de İskoçya, İngiltere ile Birlik Anlaşması'na (The Act of Union) taraf olarak "resmen" birleşti. Böylece tek bir kral, tek bir parlamento ve üç ülkeden (İngiltere, İskoçya ve Galler) oluşan "The United Kingdom of Great Britain" doğdu. 1801 yılında ise bu birliğe yeni bir devlet katıldı: İrlanda. (Yeni oluşumun adı "United Kingdom of Great Britain and Ireland" yani Büyük Britanya ve İrlanda Birleşik Krallığı oldu ve İrlanda'nın büyük kısmının birlikten ayrılarak İrlanda Cumhuriyeti'nin kurulduğu yıl olan 1922'ye kadar da böyle kaldı. Şimdiki hali ise:

"United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland") Bayrağa gelince, İrlanda'nın koruyucu azizi olan Aziz Patric haçı ile Aziz Andrew haçı aynı geometrideydi ve sadece renksel bir farklılık vardı. Beyaz Aziz Andrew haçının üzerine kırmızı şeritler çekilerek bu sorun da çözüldü. Böylece Britanya Bayrağı da bugünkü şekline kavuşmuş oldu. İrlanda şeritlerinden ibaretti çünkü birliğe sonradan girmişti.

Sonuç olarak, bilinenin aksine, Büyük Britanya Bayrağı simetrik olmayan bir şekil aldı ve bu da birçok "Britanya bayrağı"nın "yanlış" çizilmesine belki de zemin teşkil etti. Britanya bayrağında İrlanda'yı temsil eden kırmızı şeritlerin bayrak üzerinde yanlış çizildiği / konumlandırıldığı örneklerle rastlamak mümkün.

Bir tartışma daha: "The Union" mı "The Union Jack" mi?

"Büyük Britanya bayrağının asıl ismi nedir?" sorusuna yöneltilen görüşler çok çeşitli. Öyle ki, 1908'de The Union'un parlamento tarafından ulusal bayrak ismi olarak benimsendiğinin belirtildiği bir parlamento kararı dahi çıkarıldı. İşin ilginç kılan ise,

Donanma'nın bu isme kararın ardından da karşı çıkması ve The Union Jack isminde idretmesi.

Malum, "jack" flama demek ve her çeşit bayrak için kullanılabilen. Donanma'nın yaygın destek gören iddiasının temelinde ise, ge-

minin civadrasına çekilen bayrağın, yani "jack"ın denizciler tarafından The Union Jack olarak adlandırılması yatmakta. Ve bu bayrak belirtildiği üzere ilk kez denizlerde dalgalanmış. (Donanmanın bu ısrarcı tutumu, belki de o zamanlarda gemi-

nin emperyal Büyük Britanya'nın en önemli yayılma unsuru olarak görülmesinden kaynaklanmakta. Bir düşünün uzak diyarları sömürgeleştirmek için giden bir geminin en ucunda dalgalanan The Union Jack'ini! Ve onu taşıyanların önemini...)

Büyük Britanya bayrağında Galler neden yoktur?

2007 yılında İrlandalı milletvekili Ian Lucas, Parlamento'da Galler Ejderi'nin neden bayrakta yer almadığını sordu

Bu soruyu ancak birlikteki eski unsur olan Gallileri temsile soyunmuş ya da Büyük Britanya'nın birliğine vurgu yapmak isteyen biri açısından okumak anlamlı kılabilir; çünkü asırlardır bu soru

gündeme gelmekte ve aynı cevabı almakta: Galler İngiltere'ye bağlandığında ortada ne bir birlik ne de o birliğin bayrağı fikri vardı. Bu fikir, en azından bayrakların birleşmesi açısından neredeyse yüzyıl sonra gerçekleşecekti. Diğer yandan ise bu cümleyle ve savla çelişen tarihi bir gerçekten söz etmemiz yerinde olacaktır. 1658-1660 yılları arasında Britanya bayrağının ortasında, o dönemde Galler'in bayrağı olan Sarı Arp'ın yer aldığını görmekteyiz. Bu sembolün kaldırılmasının nedeni ola-

rak da Kral I. Charles'ın Gallileri sevmemesinin gösterilmesi, ikna edici olaktan uzak duruyor. Ama Gallilerin Birlik içinde (hele İskoçya'dan) her anlamda ve platformda geride kaldıklarına/bırakıldıklarına olan inancı da alttan altta dillendiriliyor, yayılıyor.

Görüldüğü gibi Britanya bayrağı üzerine tartışmalar hala sürmekte. Son zamanlarda öne sürülen fikirler ise bayrağın emperyal algısının modernleşme kavramı çerçevesinde kaldırılmaya çalışılması. Bunun en somut örneği

ise 2007 yılında British Airways şirketinin uçak kuyruklarındaki Britanya bayrağının "kötü algı" yaratması nedeniyle kaldırılıp, yerine hayvan motifleri yerleştirilmesi yönündeki düşüncesi. Bundan sonra bu modernleşme çerçevesinde evrime uğrayacak olan bir Britanya bayrağı mı göreceğiz; yoksa genç nüfusun da etkisiyle, Britanyalılık olgusu şimdiki bayrak üzerinden daha da çok mu vurgulanacak? Bu durumu bizlere zaman gösterecek..

Portre

Yeşim ÖZTÜRK

Olli Rehn

Belki de AB'ye aday ülkelerin gündemlerini en çok işgal eden Avrupalı O. Avrupa Komisyonu'nun Genişlemeden Sorumlu Üyesi olarak kimi zaman eleştiriyor, kimi zaman övüyor; ama çoğu kez umut vaat ediyor AB'in bir parçası olma yolunda ilerleyen hükümetlere.

Görev süresi 31 Ekim 2009'da bitecek olan Olli Rehn'in yakın zamanda Javier Solana'nın yerini alarak AB Dış Politika Temsilcisi olması beklenirken, bir taraftan da kendi ülkesi Finlandiya'da 2012 Cumhurbaşkan-

lığı seçimleri için güçlü bir aday olacağı yorumları yapılıyor. Her iki durum da, Komisyon'un en genç üyesi olan Rehn için büyük bir başarı olacak. 31 Mart 1962'de Finlandiya'nın Mikkeli kentinde dünya-

ya gelen Rehn, Minnesota'daki Macalester College'da ekonomi, uluslararası ilişkiler ve gazetecilik eğitimi aldıktan sonra, 1989 yılında Helsinki Üniversitesi'nde siyaset bilimi alanında yüksek öğrenimini tamamladı.

1996 yılında Oxford Üniversitesi'nde "Küçük Avrupa Ülkelerinde Korporatizm ve Endüstriyel Rekabet" üzerine doktora yaptı.

Rehn'in siyasi kariyeri 1987'de Finlandiya Merkez Partisi Gençlik Kolları Başkanı olmasıyla başladı ve ardından gelen Merkez Parti Başkan Yardımcılığı ve Finlandiya Parlamentosu üyeliğiyle devam etti. 1991-1995 yılları arasında hem Finlan-

diya Parlamentosu üyesi hem de Avrupa Konseyi Finlandiya Delegasyonu Başkanı'ydı. Bu dönemde Finlandiya Başbakanı Esko Aho'ya özel danışmanlık da yapmıştı. 1998'e kadar Finlandiya'daki Avrupa Hareketinin başkan yardımcılığını üstlenen,

bu tarihten 2002 yılına kadar da Romano Prodi'nin 19 komisyon üyesinden oluşan kabinesindeki Finlandiyalı temsilci Erkki Liikanen'e vekâlet eden Rehn, 2004 yılında, Avrupa Komisyonu'nun Girişim ve Bilgi Toplumundan Sorumlu Üyesi oldu. Ka-

sım 2004'te ise Barroso'nun kabinesinde Alman Günter Verheugen'in yerini aldı ve Genişlemeden Sorumlu Komisyon Üyesi olarak göreve başladı.

Bu tarihten beri Hırvatistan ve Türkiye ile 2005 yılında başlayan görüşmelere, ayrı-

ca AB'ye katılmak isteyen diğer Balkan ülkelerinin katılım öncesi ilerlemelerine ilişkin denetim sürecine başkanlık eden Olli Rehn, üye ülkelerle aday ülkeler arasında dengeyi korumak adına girişimlerde bulunuyor. Birliğe tam olarak hazır olmadığı müddetçe hiçbir aday ülkeye üyelik hakkı tanınmayacağı garantisini verirken, aday ülkelerle ikili görüşmelerinde onları gerekli reformları yapmaya teşvik ediyor. Birçok demeci, aday ülkelerin AB'ye kuşkuyla bakan kesimleri tarafından "iç işlerine müdahale" olarak algılansa da, Komisyoner görev süresi boyunca olumlu tavrını korumuş olmakla övülüyor.

Avrupa Birliği'nin en çok tartışılan konularından biri olan genişlemeyi yürütmek, denetlemek, sürdürmek elbette büyük sorumluluk demek ve Olli Rehn bu bağlamda çok hassas dengeleri korumak zorunda. Hem hali hazırda üye ülkeleri yeni üyelere hazırlamak, hem de aday ülkeleri AB sistemine uyumlulaştırmak açısından yaptıkları büyük önem arz ediyor. Olli Rehn belki de bu sebeple aday ülkelere karşı sadece politik bir tavır takınmıyor, aynı zamanda kamuoyunun il-

gisini çekecek "eğlencelik" konularda da açıklamalarda bulunuyor.

Türkiye ile müzakere sürecinde hemen hemen her gün gazetelerde adına rastlanan Komisyoner, taktığı renkli kravatlarla da gündemde. 1996-1997 sezonunda Finlandiya Futbol Ligi'nin başkanlığını yapan Olli Rehn, Türkiye'yi ilk kez futbol sayesinde tanıdığını belirtiyor. Çocukken bir süre futbol oynadığı takım olan FC Mikkelin Palloilijat'ın 1971 yılında Eskişehirspor'a 4-0 yenilmesiyle ilk kez Türkiye diye bir ülkeden haberdar olan Rehn, o zamanlardan beri Türkiye takımlarına ilgi duyuyor. Geçtiğimiz günlerde NTV'de yayınlanan bir programa sarı-lacivert kravatla katılan Rehn, geçen yıl da Başbakanlık'a sarı-lacivert kravatla gelmişti. British Council, Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu ve TESEV'in ortaklaşa düzenlediği 6. Boğaziçi Konferansı'na ise siyah-beyaz kravatla katılan Rehn, gelecek sefere sarı-kırmızı kravat takacağını ve Galatasaraylı dostlarını gücendirmeyeceğini açıkladı. AB toplantılarında da konuşmasını hep futbol örnekleriyle süsleyen Komisyoner, Türkiye ile

yapılacak "ek protokol" anlaşmasının görüşüldüğü AP oturumunda "Lütfen ertelemeyin. Kendi kalenize gol atmayın. Diyelim ki Avrupa Parlamentosu bir takımın teknik direktörü. Bir takım düşünün, sürekli saldırıyor ve gol atmaya üzere. Tam gol atacakken, teknik direktör duruma müdahale ediyor ve futbolcularına "geri dönün" diyor. Ve golü atacak olan futbolcu geri dönüp bu kez kendi kalesine gol atıyor. Ek protokolü ertellerseniz, kendi kalenize gol atmış olursunuz," demişti. Türkiye ile Kıbrıs arasındaki sorunu ise bir Galatasaray-Fenerbahçe derbisine benzeterek açıklayabilen Rehn'in, bu futbol ilgisini Komisyon'un başını da ağrıtmıyor değil. Örneğin Cenevre'de izlediği Türkiye-Portekiz maçı basına konu olunca, AB Komisyonu Rehn'in otel masraflarını ödemek durumunda bulunmuştu.

Türkiye futbol takımları arasındaki "politik" tavrını politikada da koruyan Rehn, sık sık Atatürk hakkında övgü dolu sözler söyleyerek, kendisini Türkiye'nin iç işlerine karışmakla eleştiren laik-ulusalci kesime de göz kırıyor. Fransa'nın Ermeni soykı-

rimına ilişkin yasa tasarısına karşı tavır almasıyla alkışlanmış, Nobel Ödülü sahibi Orhan Pamuk'a Türkiye'de dava açılmasına karşı tavır almasıyla da eleştirilmişti. Ancak gene de görev süresi boyunca Türkiye'de büyük bir çoğunluğun hoşgörüsünü kazandığını belirtmekte fayda var.

Rehn'e göre Türkiye-AB ilişkileri "şizofrenik". Türkiye çok büyük bir ilerleme kaydetti ancak halen yapacak çok şey var. Ermenistan-Türkiye arasında bir Ortak Tarih Komisyonu kurulmasını başından beri destekleyen politikacıya göre bölgede barışın sağlanması çok yakın ve bu Türkiye'nin üyelik sürecini olumlu yönde etkileyecek. "Türkiye'nin en yakın dostu olarak" reform sürecini desteklemeye devam edeceğini söyleyen Rehn, demokratik açılımı da son derece cesaret ve onur verici olarak nitelendiriyor. Önemle belirtmek gerekir ki ekonomi politikle de ilgilenen politikacı, Türkiye'nin üyeliğini, işçilerin serbest dolaşımı konusunda kalıcı sınırlamalar getirilmesi koşuluyla destekliyor.

Rehn'in Balkanlar'a karşı tutumuysa bölgeye yönelik AB politikasına ışık tutuyor. Geçtiğimiz temmuz ayında düzenlenen bir basın toplantısıyla Rehn, AB Komisyonu'nun Sırbistan, Karadağ ve Makedonya vatandaşlarının AB vizesinden muaf tutulması yönündeki girişimini açıklamıştı. Ancak aranan kriterleri yerine getirmediği için Bosna-Hersek, Arnavutluk

ve Kosova bu uygulamanın dışında bırakılmıştı. Haksızlık yaptıkları yönünde gelen eleştirilere cevap vermekte zorlanan Rehn, Bosna Hersek'in AB'nin istediği kriterleri karşılamaya odaklanmak yerine milliyetçi söylemlerle son yıllarda çok fazla zaman ve enerji kaybettiğini belirterek konuyu kapatmıştı. Olay aslında AB'nin "karışık" Balkanlar'da dengeli bir

politika izlemekte ne kadar zorlandığının kanıtıydı. Rehn'in öncelikli görevleri arasında yer alan "Batı Balkan ülkeleri için bir katılım öncesi stratejisi belirlenmesi", ardılı tarafından nasıl halledilir bilinmiyor. Kesin olan tek şey, bölge hakkındaki tartışmaların bitmeyeceği. Evli ve bir çocuk babası olan Olli Rehn, 1985'ten beri birçok gazetede köşe yazarlığı

da yapıyor ve Avrupa konusunda çeşitli kitap ve makaleleri bulunuyor. İngilizce'nin dışında Fransızca, İsveççe ve biraz da Almanca biliyor. Rehn, Avrupa Komisyonu'nun en genç üyesi olma sıfatını belki yakında kaybedecek ancak siyaset sahnesinde adından uzun yıllar söz ettirmeyi neredeyse şimdiden garanti etmiş durumda.

Ekim'de Avrupa

Imagine:John Lennon (8 Ekim 1971)

Barış ve özgürlük çılgınlıklarının göğe yükselmeye başladığı 1960'lı yılların başında bambaşka bir ses dünyayı kasıp kavurmaya hazırlanıyordu. Kendini müziğe adanmış dört genç Beatles'ı kuracaklar ve "The Beatles" dünyaca ünlü bir müzik grubu haline gelecekti. Yaptığı şarkılarla Dünya Barış Hareketi'nin de bir parçası olan grup, özellikle gençler üzerinde yarattığı onca etkiden sonra, büyük bir hayal kırıklığı yaratarak, 1970 yılında resmen dağılacaktı. Dört üyenin her biri kendi kariyerlerine devam ederken içlerinden biri çıkacak ve bambaşka bir dünya kurmak adına yaşamını bu uğurda yaşayacaktı. Yıllar içinde değişen düşünceleri, yaklaşımları ve hayatına aniden giren sevgilisi Yoko

Ono'nun da etkisiyle John Lennon kendisini barışın ve özgürlüğün sembollerinden biri olarak bulacaktı. O, dünyayı kasıp kavuran bu gençlik hareketinin içinde yer alacak ve gitarı barışın, özgürlüğün, umudun ve hayallerin ezgilerini çalacaktı. O, bir eylem adamıydı ve yaptığı sıradışı eylemlerin hepsi etkisizmiş gibi gösterilse dahi, tüm dünyada ve özellikle ABD'de ciddi yansımalara sebep olacaktı. Soğuk Savaş'ın tüm çılgınlığıyla devam ettiği, Latin Amerika'da, Che'nin öldürüldüğü, Prag Baharı'nın kanla bastırıldığı, ABD'nin Vietnam'daki haksız savaşta on binlerce insanın ölümüne sebep olduğu ve tüm bu olanlara karşı dünya gençlerinin harekete geçtiği bir dönem yaşanıyordu. İşte yaşa-

nanları sorgulayan ve sorgulatan John, milyonlarca insana aynı şarkıyı söyledi. "Give Peace a Chance" diyerek haykırıyordu. CIA'in ya da doğrudan ABD'nin hedefi oldu, hayalperest John. Yarattığı etki korkuttu ve kim bilir belki bugün dahi korkutuyor. 11 Eylül saldırılarının ardından radyoda "Imagine"nin çalınmasının yasaklandığına dair söylentiler de bunun bir göstergesi olsa gerek. 1980'de arkasından vurularak öldürülmesinin ardından değişen pek bir şey yok. 68'liler, 78'liler, 88'liler ve sonrası hayal etmeyi ondan öğrendiler. John Lennon ise yaptıklarıyla ve şarkılarıyla bir efsane olarak hayallerde yaşıyor.

Pınar Dilan SÖNMEZ

Mussolini'nin iktidara gelişi ve İtalyan faşizmi (30 Ekim 1922)

I. Dünya Savaşı'nın ardından İtalya'da yaşanan olaylar, hem geçen savaşın yansımaları hem de İtalya'nın tarihi birikiminin dönüm noktalarından birini gösteren zincirin halkalarıydı. Savaş öncesinde müttefiklerle yapılan 1915 Londra Antlaşması ile 1917 St. Jean de Maurienne Antlaşması, İtalya'ya Adriyatik ve Akdeniz'de önemli kapılar açıyordu. Ancak savaş

sırasında ve sonrasında değişen koşullar İtalya'nın bu bölgelerle ilgili hayal kırıklığına uğramasına sebep oldu. Uluslararası alanda kendini yalnız hisseden İtalya için ülke içinde de durum pek iç açıcı değildi. Savaşı kazanan ülkelerden biri olmasına rağmen zaferin maddi-manevi hiçbir kazanç getirememesi İtalyan burjuvazisinin diplomatik yenilgisiydi.

Savaş sırasında halkın desteğini sağlamak için köylülere ve işçilere yönelik vaatler, savaş sonrasındaki dış ticaret açıkları ve borçlar sebebiyle yerine getirilememiş ve işçi, köylü ayaklanmaları başlamıştı. Terhis olan askerlerin çoğunluğu işsiz kalmıştı. Tüm bunların yanında başa geçen hükümetlerin istikrar sağlayamaması ve düzeni kuramaması da yaşananlara

tuz biber oluyordu. İşte bu kargaşa ortamında sendikalizm, liberalizm ve özellikle savaş karşıtı tutumuyla sosyalizm bir alternatif olarak ortaya çıkmıştı. Bu fikir akımları gelişirken, Mart 1919'da da "Fascio di Combattimento" adlı örgüt kurulmuş ve Ulusal Faşist Partisi'nin ilk tohumu atılmıştı. 1922 yılına kadar güçlenen ve hatta meclise 35 mil-

letvekili sokmayı da başaran Faşist Parti, uyguladığı sıkı disiplinle pek çok çevre tarafından yaşanan kargaşayı önelebilecek bir güç olarak görülmeye başlandı. Yapılan grevlerin zaten çökmüş olan ekonomiyi iyice felce uğratması faşist hareketi, sosyalizmin önüne attı. 1902'de askerden kaçarak İsviçre'ye giden, 1904'te İtalya'ya geri

gelerek Sosyalist Partisi'ne katılan Benito Mussolini, I. Dünya Savaşı'nın ardından ise önce sağ görüşlü bir gazetenin editörü sonra da tüm sağ görüşlü grupları Faşist Parti altında toplayan bir önder haline geldi. Ekim 1922'de Faşist Partisi'nin "Kara Gömlekliler"i olan 200 bin kişilik grubun hükümeti devirmek için Napoli'

den Roma'ya yürüyüşe geçmesi, Kral Vittorio Emanuele'i korkutarak yönetimi Faşist Partisi'ne vermesiyle sonuçlandı. Parti başkanı Benito Mussolini de 30 Ekim 1922'de başbakan oldu. Bu değişim, İtalya'ya olağanüstü yetkilerle donatılmış bir diktatörün 1943'e kadar sürece egemenlik dönemini getirdi. Böylece başta Al-

manya olmak üzere Avrupa'da diktatörlük rejimlerinin artmasını sağlayacak tarihin ilk faşist devrimi İtalya'da gerçekleşmiş oldu. Hala ciddi bir doktrine ve düşünsel alt yapıya sahip olamayan bu ideoloji de böylece dünya sahnesine çıkmış oldu.

Protestanlığın doğuşu (31 Ekim 1517)

16. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren Avrupa'nın batısında da doğusunda da farklı düzlemlerde beliren çatışmalar, kaçınılmaz bir dönüşümün habercisi niteliğindedir. Özellikle krallarla Roma Kilisesi arasındaki çekişme, Avrupa'nın değişen konjonktürünün de etkisiyle giderek şiddetlenmekteydi. Krallık iktidarını mutlak iktidar haline getirmeye çalışırken, Papalık ise zaman içinde kendine bağlı kiliselerle Hıristiyan halkı da sömürerek ciddi bir güce ve görkeme ulaşmıştı. Katolik Kilisesi ise işi bütünüyle "din ticareti" haline getirmişti. İşte bu dönemde çıkarılan endüljans yani "günah bağışlama senetleri" Almanya'da reformcu hareketlerin başlamasına sebep oldu. Kendisi de bir din adamı olan Martin Luther, 1517 yılında İncil'i yeniden yorumladığı "95 Tez" olarak bilinen bildirisini yayımladı ve Protestanlık mezhebinin doğuşunun ilk adımı böylece atılmış oldu. Luther, en belirgin biçimiyle yalnız endüljansa karşı çıkmıyor, kişi ile Tanrı arasına giren aracı kurum olarak doğrudan Katolik Kilisesi'ne ve Papalık'a saldı-

rıyordu. Kişilerin günahlarını ancak Tanrı'nın bağışlayabileceğine inanan Luther, bir yandan herkesin kendi kendisinin rahibi olduğunu söyleyerek birey ile Tanrı arasındaki Kilise'yi gereksiz buluyor, bir yandan da ilk günah sebebiyle aslında insanın doğuştan kötü ve günahkar olduğunu kabul ediyordu. İsrarla gerçek kilisenin Katolik Kilisesi olmadığını belirtiyordu. İşte Luther'in öncüsü olduğu bu karşı çıkış, köylü ayaklanmalarına sebep olmuş ve bu ayaklanmalardaki tehlikeyi gören Luther'in tu-

tumu birdenbire büyük bir değişime uğramıştı. Gerekirse şiddete başvurulabileceğini söyleyen devrimci Luther, sonradan "pasif itaat"i benimseyen ve teoride Kilise örgütünü gereksiz bulurken, uygulamada kurduğu Kilise'ye (Protestan Kilisesi) bu örgüte ve din adamlarına dokunmayarak sadece bazı uygulamaları değiştiren tutucu Luther olmuştu. Ona göre Kilise, devlete ya da krala bağımlı olmalıydı. Çünkü kralla var olan düzen Tanrı'nın uygun gördüğü düzendi ve herkes buna uymalıydı. Şu açık-

ça ortadır ki, Luther'le başlayan bu süreç Luther'le tamamlanmadı. Aksine bu dönemi, neden-sonuç ilişkisi içinde gelişecek bir süreç takip etti. Protestanların siyasi görüşlerinin tohumlarını atan Luther'in ardından Münzer ve Calvin gelecek, Protestanlığı formüle edecek asıl kişi de Calvin olacaktı. Münzer ise ele aldığımız dönem içinde sömürüye en yoğun şekilde maruz kalan köylü katmanının yanında yer alarak bambaşka bir bakışla Papalık'a savaş açacaktı.

BASINDA TÜRKİYE - AB İLİŞKİLERİNİN 50 YILI

20

ÇARŞAMBA, 30 Ekim 2004

Hürriyet

GÜNDEM

Avrupa'nın Türkiye için Avrupa Anayasası'nı imzalaması, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi...

Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi...

Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi...

Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi...

Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi...

29 Ekim imzası

Erdoğlan, Cumhuriyet'in ilan edildiği gün, Avrupa Anayasası'na "Nihal Sanatı"na imza atan Türk başbakanı oldu. 25 üye ile 3 üyeli ülkenin devlet veya hükümet başkanlarının katılımıyla, imza masasının Papa S. Sixtus Heykeli önüne yerleştirilmesi dikkat çekti.

BASIRKAN Turgut Erdoğlan, Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nda, Avrupa Anayasası'nı imzaladı. Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi...

25 lidere 30'ar kiloluk Antik Roma heykeli

Erdoğlan, 25 Avrupa lideriyle birlikte, Vatikan'da, Papa S. Sixtus Heykeli önünde, Avrupa Anayasası'nı imzaladı. Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi...

Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi...

YEMEK YÜZÜNDEN NİYETİ DEĞİLDİ

Erdoğlan, 25 Avrupa lideriyle birlikte, Vatikan'da, Papa S. Sixtus Heykeli önünde, Avrupa Anayasası'nı imzaladı. Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi...

El-kol muhabbeti

Erdoğlan, 25 Avrupa lideriyle birlikte, Vatikan'da, Papa S. Sixtus Heykeli önünde, Avrupa Anayasası'nı imzaladı. Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi...

SARAYDA VOLTA

Erdoğan'ın pratik adımlar

Erdoğlan, 25 Avrupa lideriyle birlikte, Vatikan'da, Papa S. Sixtus Heykeli önünde, Avrupa Anayasası'nı imzaladı. Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi...

Akdeniz sıcaklığı

Erdoğlan, 25 Avrupa lideriyle birlikte, Vatikan'da, Papa S. Sixtus Heykeli önünde, Avrupa Anayasası'nı imzaladı. Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi, Türkiye'nin Avrupa Anayasası'nı imzalaması ve Avrupa Anayasası'nın yürürlüğe girmesi...

30 Ekim 2004'de Hürriyet gazetesinin gündem sayfasında yayınlanan bu haber, ATAM tarafından düzenlenen "Basında Türkiye-AB ilişkilerinin 50 Yılı" başlıklı sergiden alınmıştır. Türkiye-AB ilişkileri, çeşitli inış-çıkışlara rağmen tarafların bir şekilde sürdürmekte kararlı görüldükleri ve somut gelişmelerin çok ötesinde anlam yükledikleri bir süreç. Bu 50 yıllık sürecin kimisi unutulmuş kimisi de belleklerde yer eden halkalarının basın farklı kanatları tarafından nasıl haberleştirildiği de önemli. Zira yazılı basın, sadece tarihsel gelişmeleri bir bütünlük içinde değerlendirmek ve siyasal süreçlerin izini sürmek açısından değil, ilgili gelişmelerin yaşandıkları andaki algılanış ve yansıtılış şekillerini tespit etmek açısından da ziyadesiyle "öğretici" olabilir. Farklı dönemlerde farklı gelişmeler konusunda Türkiye'de oluşan farklı algıları çarpıcı bir şekilde tespit etme olanağı yaratacağı için...

Türkiye Cumhuriyeti Hükümet Programlarında Avrupa Birliği

Satı KILIÇ KAYMAK

36. Hükümet (Naim Talu Hükümeti / 15.04.1973–26.01.1974)

"Avrupa Ekonomik topluluğu ile girmiş olduğumuz ortaklık ilişkisine büyük önem vermeye Hükümetimiz de devam edecektir. AET ile politik ve ekonomik ilişkilerimizin ortaklığımızın topluluğa tam üye sıfatıyla katılma olan nihai hedefinin gerçekleşmesini sağlayacak bir anlayışla yürütüp geliştirilmesi amacımızdır."

37. Hükümet (I. Bülent Ecevit Hükümeti / 26.01.1974–17.11.1974)

"Uluslararası ilişkilerdeki gelişmeler ve petrol sorununun ortaya çıkardığı gerçekler, Türkiye'nin dış iktisadi ilişkiler politikasının ve dış ödemeler dengesine ilişkin kararlarının ciddi ve köklü biçimde gözden geçirilmesi gerektiğini açıkça göstermiştir. Bu açıdan bakılınca dış ekonomik ve ticari ilişkilerimizi çok unsurlu denge kavramına uygun biçimde yöneltme gereği vardır. Bu nedenle ihracatımızın değişik pazarlara yöneltilmesi ilkesinden hareket edilerek Ortadoğu, Afrika ve Asya ülkeleri ile karşılıklı ticaret ve iktisadi ilişkilerin geliştirilmesine önem verilecektir. Öte yandan AET ile olan ilişkilerin esas anlaşmalar doğrultusunda yürütülmesine devam edilmekle birlikte geçiş dönemi koşullarını düzenleyen protokoller yeniden ele alınacak toplumun ortaklık dışı ilişki kurduğu diğer ülkelerin şartları ve bu ülkelere uygulanan rejimler gözönünde bulundurularak Türkiye'ye en uygun şartların sağlanması için gerekenler yapılacaktır."

38. Hükümet (Prof. Dr. Sadi İrmak Hükümeti / 17.11.1974–31.03.1975)

AET ile ilişkilerimiz, katma ve tamamlayıcı protokol çerçevesi içinde yürütülmektedir. Bu çerçevede, Türkiye'ye sağlanmış olanakların köklü biçimlerde düzeltilmesinde gayret sarfedilecektir. Öte yandan, AET ile olan tüm ilişkilerimizde, Türkiye ile benzerlik gösteren diğer ülkelere verilmiş ve verilecek tavizler, dengeyi aleyhimize bozacak bir nitelik taşımaktadır. Bu bakımdan topluluğun dış ticaret politikası uygulaması dikkatle izlenecek ve bahis konusu güçlüklerin giderilmesine çalışılacaktır."

39. Hükümet (IV. Süleyman Demirel Hükümeti / 31.03.1975-21.06.1977)

"AET ile aramızda ekonomik işbirliğinin milli yararlarımıza uygun bir şekilde yürütülmesine çalışılacaktır. Türkiye'nin AET'nin kendisine sağladığı imkanları, iç piyasaya dönük bir sanayileşmenin ortaya çıkaracağı sakıncaları gidermek ve dışa, büyük bir tüketici kitlesine dönük ve dış rekabet gücü olan bir sanayileşmeyi geliştirme amacıyla değerlendirmesi, milli önem taşır. Avrupa Ekonomik Topluluğu ve bu topluluk üyesi ülkelerle ortaklığımızın ekonomik kalkınmamıza ve sanayileşme- mize en uygun şartlar içinde yürütülmesi için gereken yapılacak bu arada, topluluğun üçüncü ülkelerle kurduğu ilişkiler sebebiyle daralan avantaj marjımızın genişletilmesi yolunda gayret sarfedilecektir. AET üyesi ülkelerde çalışan iş- çilerimizin ekonomik katkılarının önemi üzerinde hassasiyetle durulacak, bu katkıların daha da artırılması ve işçilerimizin sosyal güvenlik haklarının topluluk düzeyinde gerçekleştirilmesi için gerekli teşebbüslerde bulunulacaktır."

40. Hükümet (II. Bülent Ecevit Hükümeti / 21.06.1977–21.07.1977)

"Dış ekonomik ilişkilerde, yabancı devletler ve şirketler olsun, uluslararası kuruluşlar olsun, karşılarında bir hükümet değil, kararları birbiriyle çelişen ve birbirini engelleyen birkaç hükümet görür olmuşlardır. O yüzden dış ekonomik ilişkilerimiz büyük ölçüde aksamıştır. O yüzden, örneğin Avrupa Ekonomik Topluluğuyla ilişkilerimiz askıda kalmıştır. Cumhuriyet Hükümeti geçmiş dönemde ölü bir noktaya gelen Avrupa Ekonomik Topluluğu ile olan ilişkilerimizi, ulusumuzun ve ekonomimizin yararına bir çözüme ulaştırmak için gereken girişimleri zaman yitirmeksizin yapacaktır. Ortaklığın Geçiş Dönemi"ni düzenleyen protokollarda yer almış olan bazı kuralların gelişme ve sınıaleşme çabamıza ciddi engeller getirdiği ve Türkiye'nin gelişmekte olan ülkeler karşısında ekonomik ve siyasal çıkarlarına uygun bir dış ticaret politikası izlemesini, hatta tarım ve sanayi alanlarında gelişmesini güçleştirdiği ortadadır. Hükümetimiz Topluluk ile ilişkilerimizi ülkemiz ve ekonomimiz yararına işleyecek biçimde yeniden düzenlemek gerektiği kanısındadır. Fakat onun da üstünde Hükümetimiz, Türk ekonomisini, Ortak Pazarla ilişkilerinde ezilmeyecek, Türkiye'nin bağımsızlığını güçlendirecek bir yapıya kavuşturmak için çalışacaktır."

41. Hükümet (V. Süleyman Demirel Hükümeti / 21.07.1977–05.01.1978)

"Batı Avrupa ülkeleri ile mevcut çok yönlü ilişki ve işbirliğimizin, uzun süreli yarar ve çıkarlarımız açısından, dengeli şekilde geliştirilmesi imkanlarını araştıracağız. Avrupa Ekonomik Topluluğu ile ilişkilerimizin oluşan yeni şartlarla ahenkleştirilmesi için girişilmiş olan faaliyetlere azim ve kararlılıkla devam olunacaktır. Biz Toplulukla münasebetlerimizde Topluluğun ekonomik kalkınmamıza hız kazandıracak, dış rekabet gücü olan bir sanayi kurmamıza yardımcı olması gerektiğini tabii görmekteyiz. ortaklığımızın, giriştiğimiz yaygın sanayileşme hamlesini, ihracatımızın gelişmesini sekteye uğratmaması bilakis bu hayati sahalardaki gelişmemize yardımcı olması esastır. Bu zaruret ortaklıkla ilişkilerimizin, günün değişen şartlarına uygun bir den- geye kavuşturulması ve menfaatlerimizi karşılayan çözüm yolları bulunması amacına yönelik girişimlerimizde, önemle dikkate alınacak ve ilişkilerimizin bu neticeyi doğuracak şekilde düzenlenmesi için gereken yapılacaktır."

42. Hükümet (III. Bülent Ecevit Hükümeti / 05.01.1978–12.11.1979)

"Hükümetimiz, Türkiye'nin başka ülkelerle kurabileceği ekonomik ilişkilerde ve işbirliğinde ülkenin bağımsızlığını ve gelişmesini özenle gözetecektir. Avrupa Ekonomik Topluluğu ile düğümlenen ilişkilerimizi, ulusumuzun, sınıaleşmemizin ve ekonomimizin yararına bir çözüme ulaştırmak için gereken girişimleri derhal yapacaktır. Avrupa Ekonomik Topluluğu ile bugünkü ilişkilerimiz ve özellikle ortaklığın "geçiş dönemi"ni düzenleyen protokollarda yer almış bazı kurallar, gelişme ve sınıaleşme çabamıza ciddi engeller getirmektedir. Türkiye'nin gelişmiş ülkeler karşısında ekonomik ve siyasal çıkarlarına uygun bir dış ticaret politikası izlemesini, hatta tarım ve sanayi alanlarında gelişmesini güçleştirmektedir. Hükümetimiz, Toplulukla ilişkilerimizi ülkemiz ve ekonomimiz yararına işleyecek biçimde yeniden düzenlemekte ısrarlı ve kararlı olacaktır. Fakat onun da üstünde, Türk ekonomisini Ortak Pazarla ilişkilerinde ezilmeyecek, Türkiye'nin bağımsızlığını güçlendirecek bir yapıya kavuşturmaya çalışacaktır."

BENİM AVRUPAM

EKİM 2009

Benim Avrupam, sokaklardır

Yiğiter ULUĞ

Her insanın hayatında dönüm noktaları vardır. Gün gelir, çok kritik bir karar alırsınız ve yaşamınız, o andan sonra farklı akmaya başlar. Kimileri için bu, üniversite tercihlerini yaptığı o uzun gecenin şafağıdır, kimileri için iş değiştirip, bir kentten diğerine taşınmaya karar verdiği gergin birkaç saat...

Benim de böyle bir "karar anım" oldu; 1994'te...

Aylardan marttı, hiç unutmuyorum... İşim gereği çıktığım kısa bir Barcelona-Madrid turunun tam ortasındaydım. Barcelona'nın "Porto Olim-

pico" adıyla bilinen yat limanında yemek yedikten sonra apar topar havaalanına, Madrid uçağına yetişecektik. Güneş sahile dizilmiş masaları öyle güzel avucuna almış ve ısıtmıştı ki, kış buralara hiç uğramamış sanırdınız. Limana tepeden bakan, Frank Gehry imzalı "Balık" heykelinden yansıyan ışınlar, yemek boyunca soframızı süsledi, ben dâhil masadaki herkesi çok farklı âlemlere sürükledi. Arada uzun suskunluklar oldu, hepimizin bir biçimde içe döndüğü, ruhunda uzun yolculuklara çıktığı belli

Oradan, buradan, dünya haritasının uzak köşelerinden gelmiştik Barcelona'ya... Hepimiz iş-güç sahibiydik, farklı yeteneklerimiz, farklı ilgi alanlarımız vardı. Ve burada, geniş kaldırımlarda, ferah meydanlarda hem kendimiz olabilmek mümkündü, hem de hiç kimse olup kaybolabilmek...

oluyordu.

1992 Olimpiyat Oyunları için Barcelona'ya gelmiş dostlarımdan şehri ve ona damgasını vurmuş mimar Antoni Gaudí'yi çok dinlemiştim. Yine de buraya gelmeden önce, karşıma Akdeniz ile Avrupa'yı bu kadar kusursuz birleştirmiş bir kentin çıkacağını tahmin edemedim.

O gün, güneşin kırıntıları ve denizin muhteşem iyot kokusuyla doyduğumuz öğle yemeği hiç bitmesin istedim. Bunun bir tek yolu vardı: Barcelona'da yaşamak...

Uçağımız tekerleklerini pistten keserken kararımı vermişim: Ne yapıp edip, ahir ömrümün bir dilimini âşık olduğum bu güzel kentte yaşayacaktım.

Öyle de yaptım. 1998'in Haziran ayı sonlarında, spor tutkunlarının gözü kulağı Dünya Kupası için Fransa'ya dayken, ben Barcelona'ya kaçıverdim. Önce biraz İspanyolca kursu, ardından iki aylık bir workshop... Sevdiğim Akdeniz güzelinin kollarında en az dört ay geçirecektim. Biraz şans, biraz da benim zorlamam sayesinde, bu dört ayı on bir aya çıkarmayı başardım.

Barcelona'ya ayak bastığımda 36 yaşındaydım. Spor yazarlığı mesleğinin avantajları ve seyahat tutkum sayesinde, daha önce epeyce bir Avrupa toprağı çiğnemiş, uzun süren turnuvalarda bazı şehirlerde 10-12 gün kalma imkânı bulmuştum. İtalya ve Yunanistan, en iyi bildiğim Avrupa ülkeleriydi. İtalya'ya, bizde hiç olmayan bir şey yüzünden hayrandım: Tarihiyle (ve dolayısıyla kendiyile) bu kadar barışık olması, onunla birlikte yaşamayı bu kadar iyi becerebilmesi yüzünden... Yunanistan'da beni çeken özellik ise bize benzemeleliydi. Öyle ki, adalarda ya da anakarada hangi kentine gidersem gideyim, kendimi uzak bir akrabayı ziyaret eder gibi hissediyordum. Zırlı zırlı huysuzluk eden çocuklarını bağıra çağıra haşlamalarından, masadaki tuzluğun içine koydukları piring tanelerine kadar aynıydı, Ege'nin öte yanındaki komşular...

Neyse, dağıtmayalım... Ne diyordum? Barcelona'ya yolun yarısını geride bırakmış bir adam olarak indim. Ertesi yıl ayrılırken, muhasebemi bir cümlede özetlemek mümkündü: "Ömrümün yarısı bir yana, bu şehirde geçirdiğim bir yıl bir yana..."

İddialı sayılabilecek bu cümlenin 1 numaralı müsebbibi neydi, biliyor musunuz? Sokaklar...

Dünyanın her köşesinden gelmiş binlere, on binlere kaçacak açan, müthiş kültürel zenginliği, canlılığı, dinamizmi ile insanın ruhuna sonsuz özgürlük vaat ederken, aklını başından alan sokaklar...

Barcelona'daki bir yılmada her biri cebinde farklı pasaport taşıyan sayısız insanla tanıştım. Onları gözleyerek, bazılarıyla arkadaşlığı ilerleterek çok şey öğrendim. Derslere, uluslararası toplantılara katıldım. Batıda Porto'ya, kuzeyde Rotterdam'a kadar uzanan yolculuklarım oldu. En sevdiğim şeyi yapıp, trenlere bindim. Farklı dillere kulak kabarttım, farklı notalarla dans etmeyi denedim, farklı restoranlarda, farklı tatlarla kendimden geçtim. Yine de son toplamda, sokakların tüm derslerden, tüm konferanslardan, tüm yolculuklardan, tüm laboratuvarlardan, tüm testlerden daha öğretici olduğuna inanıyorum.

Barcelona'ya gitmeden önce, kendi kentimde hiç dikkat etmediğim bir şeyin, kaldırımların, orada bir yıl boyunca adeta yaşamın yörüngesini çizeceğini nereden bilebilirdim?

Meğer, bizim hayatımızda kaldırım diye bir şey yokmuş. Meğer, ne çok şey yapılabileceği kaldırımlarda...

Şiir okunabilirmiş mesela... Sonra giderek toplanan kalabalığın da katkılarıyla, anonim ve kolektif şiir yazılabileceği...

Biri Meksika'dan, diğeri Hindistan'dan gelmiş ve muhtemelen daha önce hiç selamlaşmamış iki müzisyen, notalarını o kaldırımlar üzerinde buluşturup, gelip geçenleri yerlerine mıhlatabilecek bir sarmal emprovizasyon sahipleri olabilmemiş...

Pandomimciler, jonglörler, ayağında top sektirirken tüm giysilerini çıkarıp giyebilen "o adam", sözün özü "oyunlarla yaşayanlar" benzersiz bir eğlencenin başrollerine soyunabilirmiş...

Fırçası ve paletiyle kaldırımın üzerinde döktüren yaşlı başlı bir ressam, kimsenin tacizine hedef olmadan akşama kadar sürdürdüğü mesaisine, ertesi sabah "kaldığı yerden" devam edebilirmiş.

60'lık teyzeyle, 70'ini çoktan aşığı belli olan kavalyesi, meydanın ortasında tango yapabiliirmiş...

Bu arada tangocu amcanın arkadaşları, bir köşede kafalarını bir an olsun tahtadan kaldırmadan satranç partilerini sürdürebilirmiş.

Meğer herkesin bir anda "hiç kimse" olabilmesi mümkünmüş kaldırımlarda...

Bunları gördüğümde, gerçek özgürlüğün asla parayla satın alınamayacak bir şey olduğunu ve mutlaka sokaklardan filizlendiğini bir kez daha anladım. Dostlarıma açtım bu konuyu: Arjantinli dekoratör Mariano'ya, Galli çellist Peter'a, İsveçli resim öğrencisi Anna'ya, Hintli bilgisayar programcısı Gopi'ye... Hepsi beni onayladı.

Ucuz margarita ve mojito içip, sabahlara kadar keyifle şarkı söyledikimiz, yerden bitme hasır tabureleriyle Anadolu'daki köy kahvelerini andıran Quilombo'da hepimiz çok mutluyduk ama asıl eğlence sokağa çıktığımızda başlıyordu.

Oradan, buradan, dünya haritasının uzak köşelerinden gelmiştik Barcelona'ya... Hepimiz iş-güç sahibiydik, farklı yeteneklerimiz, farklı ilgi alanlarımız vardı. Ve burada, geniş kaldırımlarda, ferah meydanlarda hem kendimiz olabilmek mümkündü, hem de hiç kimse olup kaybolabilmek...

Beş parasız da kalsanız, sizi sarhoş edebilecek bir çiçek kokusu, yalnızlığınıza derman olacak kıvrak bir melodi bulunuyordu o sokaklarda. Hiçbir şey olmasa, denizin yıkadığı uzun kumsallar, güneşin boyadığı yemyeşil çimenler vardı, uzanacak...

Bulduğum her fırsatta kendimi sokaklara attım, on bir ay boyunca... Kaldırımlardan fıskıran kültürel zenginliğin ne kadar öğretici, insanı ne kadar zenginleştirici olduğunu fark ettiğime göre bir saniyeyi bile boşa harcamamalıydım. Farklılıkların, tezatların bir araya gelebildiklerinde ne kadar muhteşem bir akort tuttuğunu görmek, o havayı içine çekmek, bu hazinenin sadece beni değil herkesi etkileyerek oraya çektiğini fark etmek, hayata bakışımı değiştirdi diyebilirim.

Dönüş için yola çıkmadan bir gece önce, her zaman yaptığım gibi Katalunya Meydanı'ndan metroya atladım ve sadece dört istasyon mesafedeki evimin yolunu tuttum. Daha ikinci istasyonda kapılar açıldığında Şilili minik bir grup daldı vagona. "Molindo Cafe"yi çalmaya başladılar, en sevdiğim parçalardan birini... Bir veda armağanı olarak aldım, gözlerim nelenerek dinledim ve kalbimin en kuytu köşelerinden birine gömdüm notalarını...

"İşte" dedim, "benim Avruram bu. Coğrafyasının, kurallarının, ciltler dolusu mevzuatının, önyargılarının dışında kalsa da, Türk'le Şililiyi buluşturabilen bu sokaklardır, benim Avruram."

Avrupa
Gündemi...

ATAUM
e-bülten